

Upravništvo: Ljubljana, Knafljeva
ulica 5. — Telefon št. 3122, 3123,
3124, 3125, 3126.
Inseratni oddelek: Ljubljana, Selen-
burgova ul. 3. — Tel. 3492 in 2492.
Podružnica Maribor: Aleksandrova
cesta št. 13. — Telefon št. 2455.
Podružnica Celje: Kocenova ulica
št. 2. — Telefon št. 190.
Računi pri pošt. ček. zavodih: Ljub-
ljana št. 11.842. Praha číslo
78.180. Wien št. 105.241.

JUTRO

Naročnina: 25.— Din.

za inozemstvo 40.— Din.

Uredništvo:

Ljubljana: Knafljeva ulica 5. Telefon
št. 3122, 3123, 3124, 3125 in 3126.
Maribor: Aleksandrova cesta 13. Te-
lefon št. 2440 (ponoči 2582).
Celje: Kocenova ul. 8. Telef. št. 190.

Rokopisi se ne vračajo. — Oglasi po
tarifu.

Volilna borba v Angliji

Za 615 mandatov 1200 kandidatov — V ospredju volilnega boja gospodarska vprašanja

London, 9. okt. n. V Angliji se je pri-
čela zelo ostra volilna borba. V sedanjem
volilnem boju bo prvič razveljavljen sta-
ri angleški sistem treh strank. Kandidate
bo postavilo šest strank in sicer konzer-
vativci, narodna delavska stranka, narodni
liberalci, delavska stranka, liberalna stran-
ka, ki se izreka za svobodno trgovino in
nova neodvisna Mosleyeva skupina.

Od vladnih skupin so kompaktni samo
konzervativci, ki so postavili nad 500 kan-
didatov. Macdonaldovih kandidatov bo
največ 50, kolikor bo tudi kandidatov Johna
Simona. Druga manjša skupina liberal-
cev Herberta Samuela bo kandidirala sa-
mo v nekaterih okrajih. Ta skupina ni so-
lidarna z vladnim programom, čeprav bo
podpirala vlado. Za pogoj postavlja, da
vladna protekcionistična politika ne bo
preostala in da morajo biti zaščitne carine
omejene. Opozicija bo po številu kandi-
datov vsekakor prekosila vladne skupine.
Liberalci bodo postavili približno 500 kan-
didatov. Razen delavske skupine bo naj-
večja opozicija Lloyd Georgea, ki dosled-
no zastopa načelo svobodne trgovine. Tako
se bo za 615 mandatov borilo okoli 1200
kandidatov.

London, 9. oktobra. AA. V sedanjih volilnih
borbi bodo v ospredju gospodarska vpraša-
nja. Pomikanje denarja v političnih fon-
dih in zmanjšanje števila trojnih kandidatov
bo brezdomno precej omejilo volilne stro-
ške. Število kandidatov se ni znano. Imeno-
vani bodo najbrž šele prihodnji teden. Stran-
ke, ki podpirajo vlado, bodo skušale, v ko-
likor bo v njihovih močeh, omejiti vzpored-
ne kandidature.

Brezlična družba po omogočila vsem vo-

Odmevi svetovne finančne krize

Podaljšanje zapadlih kreditov Nemčiji in Franciji — Pogajanja vodilnih ameriških in francoskih finančnikov — Oživljenje angl. industrije

Berlin, 9. oktobra d. Seja upravnega sveta
banke za mednarodna plačila v Baslu
bo v ponedeljek. Upravni svet bo bržkone
ob tej priliki podaljšal zapadle kredite
Nemčiji in Avstriji, ki bi jih bilo treba se-
daj vrniti. Bavi se bo tudi s finančnim po-
lozajem Madžarske. Razen tega računajo,
da bo guverner Angleške banke osebo po-
ročal o finančnem položaju Anglije. Načrt
o izdaji zlatih zakladnic, kakor naj bi ga
baje izdelal podguverner ameriške Fe-
deralne rezervne banke Burgess, ni na dnev-
nem redu.

Pariz, 9. oktobra d. Ameriški bančnik
John Pierpont Morgan je imel včeraj daljši
razgovor z guvernerjem Francoske banke
Moretom. Posetil je tudi druge vplivne pa-
riške finančnike. Istično sta namestnik
guvernerja Francoske banke Farnier, ter
njegov direktor Lacour-Gayet odpotovala v
New York, da razpravljata po uradnih iz-
javah z zastopniki Federalne rezervne
banke o mednarodnem finančnem položaju.
London, 9. oktobra. AA. Na sestanku
sveta za pospeševanje prekomorske trgo-
vine je bilo ugotovljeno, da je industrija v
Lancashiru precej oživela. Več predilnic je
pričelo delati, dočim bodo druge pričele
kasneje.

Zaradi bližnjih volitev so se borzni posli
nekoliko zmanjšali, v splošnem pa je ten-
denca trdna. Angleški vrednostni papirji
so stalni. Funt sterling se je dvignil na
pariški dondolarski borzi na 98,5. Snoči je
notiral 97,31.

London, 9. okt. n. Po povratku zunanja-

ga ministra lorda Readinga angleški tisk
kategorično demantira vesti, da bo funt
stabiliziran na podlagi 16 zlatih šillingov
ali štirih dolarjev. Nobene odločbe še ni
o tem, pa je tudi ne bo pred volitvami.
O Hooverjem načrtu mednarodne zlate
valute ni nobenega govora.

Ogromna francoska zlata rezerva

Pariz, 9. oktobra d. Tedenski izkaz
Francoske banke izkazuje novo pomnoži-
tev zlate rezerve za 467 milijonov fran-
kov. V obeh zadnjih tednih se je zlata re-
zerva Francoske banke zaradi dotoka zla-
ta iz Zedinjenih držav povišala skoro za

1.250 milijonov frankov. Rezerve so do-
segle rekordno višino 59.813.614.000 fran-
kov. Na drugi strani se je obtok bankov-
cev povečal v zadnjem tednu za 3.340 mi-
lijonov frankov, tako da je kritje takoj
zapadlih obveznosti padlo od 57,02 na
55,84 odstotkov.

Največja banka sveta

London, 9. oktobra d. Kakor zatrjujejo
v ameriških finančnih krogih, bo prihod-
nji teden Chase National Bank v New
Yorku združena z National City Bank. Fu-
zija je posledica zadnjih pogajanj ban-
kijev v Washingtonu. Chase National
Bank je eden največjih finančnih zavodov
Amerike ter ima obsežne angažmaje v
Nemčiji, kjer so pa njene krediti večinoma
zastali. Z novo fuzijo bo osnovana naj-
večja banka sveta.

Zvišanje diskontne mere v Franciji in Ameriki

Pariz, 9. oktobra s. Francoska banka je
zvišala diskontno mero od 2 na 2,5 od-
stotka.

New York, 9. oktobra d. Federalna re-
zervna banka v New Yorku je zvišala svo-
jo diskontno mero od 1,5 na 2,5 odstotkov.
Diskontna mera 1,5 odstotkov je bila v
New Yorku v veljavi od 7. maja 1931. Po-
višanje diskontne mere Federalne rezerv-
ne banke je posledica povišanj obrestnih
mer v Evropi.

Brezposelnost v Franciji

Pariz, 9. oktobra. AA. Prvak socialistič-
ne stranke Leon Blum je objavil v listu
»Populaire« statistične podatke general-
ne zveze dela o stanju brezposelnosti v
Franciji. Po teh podatkih je bilo dne 31.
avgusta v Franciji milijon delavcev brez
vsakršnega dela in takih delavcev, ki so
bili le delno zaposleni. Ta številka se na-
naša samo na podjetja, ki zaposlujejo
najmanj sto delavcev, toda Blum sodi, da
znaša število popolnoma brezposelnih v
Franciji 650.000, deloma zaposlenih pa 2
in pol milijona.

Gladovna stavka v sofijski kaznilnici

Pomiloščeni kaznenci s silo izgnani iz ječe, ker je niso hoteli zapustiti prostovoljno

Sofija, 9. oktobra. AA. Kaznjenci cen-
tralne sofijske kaznilnice so pričeli stav-
kati za gladom, ker je pravosodni minister
Vrbanov izdal naredbo, po kateri je pre-
povedano prinašati kaznjencem hrano od
zunaj. Ta naredba je posledica nedavnega
atentata v centralni kaznilnici, ko je mi-
hajlovec Donca Zafirov dobil po svoji tr-
ditvi revolver v zavoju grozdja.

Sofija, 9. oktobra. AA. Centralna sofijs-
ka kaznilnica je spet doživela pravo ame-
riško senzacijo. Kakor znano je bil pred
nekaj dnevi objavljen ukaz o pomilostitvi

večjega števila kaznjencev v vsej Bolga-
riji. Med pomiloščenimi kaznjenci je tudi
nekaj političnih obsojencev, ki niso prosili
za pomilostitve, pa so bili vendar pomilo-
ščeni. Ker zahtevajo splošno amnestijo
in ne pomilostitve, se čutilo užaljene in
so zato izjavili, da ostajo v ječi. Uprav-
telji zavoda jih seveda ni smeli obdržati še
nadlje v ječi in jih je s silo poglal na
prosto. Med nezadovoljnimi pomiloščenci
so Avram Stojanov, Hristo Braganov, Hri-
sto Nikolov, Svetla Pavlova, Todorka Ma-
rinova itd.

Eksplorzija porušila petnadstropno hišo

Eksplorzija je zahtevala veliko število človeških žrtev — Mnogo trupel leži še pod razvalinami

Varšava, 9. oktobra. d. Snoči okoli 19. se
je v Gdnyjni pripetila strašna katastrofa.
Zaradi eksplozije svetilnega plina se je po-
rušila petnadstropna hiša, ki je bila še
pred kratkim zgrajena. Na kraju nesreče se
je v hipu zbrala velika množica ljudi, ki
jih je privabil strašni pok in veliki stebel-
orni oganj. Gasilci in vojaštvo so takoj organi-
zirali reševanje. Eksplozija je 14 stanovanj
ponemohila demohirala.

Gdnya, 9. oktobra. s. Do 11. dopoldne so

pojeli, žrtev eksplozije je porušeno po-
sloppu. Kakor domnevajo, je najmanj toliko
žrtev še v razvalinah. Trupla so tako raz-
mesarjena, da jih niti lastni sorodniki ne
morejo identificirati. Obseg eksplozije je bil
mnogo večji, kakor so prvotno mislili. Ra-
zen 14 popolnoma porušeni stanovanj v
tej skupini hiš, je še 20 drugih stanovanj
tako močno poškodovanih, da so jih morali
izprazniti, ker je grozila nevarnost, da se
bodo podrla. V vsej skupini hiš so popokali
zidovi na številnih mestih.

DR. BRÜNINGOV DRUGI KABINET

Snoči je dr. Brüning sestavil svojo novo vlado, v kateri je prevzel sam zunanje ministrstvo — Novi minister za gospodarstvo je prof. Warmboldt, notranje ministrstvo in brambo Groenner

Berlin, 9. oktobra. g. Po novem po-
vetovanju državnega kancelarja z dr-
žavnim predsednikom je bila v večer-
nih urah sestavljena druga Brüningova
vlada. Ministrska lista vsebuje samo
eno novo ime, in sicer prof. Warm-
boldt. Nova vlada je sestavljena na-
lednje:

Državni kancelar in zunanje zadeve
dr. Brüning;
finance in podkancelar Dietrich;
bramba in notranje zadeve Gröner;
gospodarstvo prof. Warmboldt;
delo Stegerwald;
promet Treviranus;
prehrana Schiele;
pošta Schätzle;
pravosodje državni tajnik Joel.

★
Berlin, 9. oktobra. s. Klub izrednim te-
žavam, na katere je zadel dr. Brüning pri
sestavi nove vlade, so bili vendar dopol-
njeni v poučenih krogih precej bolj optimi-
stični kakor snoči. Splošno domnevalo, da

bodo osebna pogačanja razmeroma nazlo
zaključena in da bo vlada, če ne nocoj, pa
vsaj naikasneje do lutri onolodne sestavle-
na.

Državni predsednik je danes sprejel
nemškega poslanika v Londonu v. Neu-
ratha.
Berlin, 9. okt. g. V Wilhelmstrasse bo
dr. Brüning sestavil svojo novo vlado še
nocoj. Sprejemi in pogajanja v državni pi-
sarni se vrste od ranega jutra in tudi dr-
danes številne osebnosti. Senzacija je vzbu-
dila samo napoved Adolfa Hitlerja, da
ima jutri avdijenco pri Hindenburgu. Na
uradnih mestih to vester sicer zanikujejo,
dočim narodni socialisti vztrajajo na trdi-
vi, da je vest točna. Omembe vredno je
dejstvo, da bo Hitler sprejet v avdijenci
ravno na predvečer zborovanja v Hartz-
burgu. To dejstvo je najbrže dalo tudi dr.
Brüningu povod, da z vso naglico nadalju-
je svoja prizadevanja za sestavo vlade.

Popoldne je baje dr. Brüning ponudil
notranje ministrstvo, ki je v političnem
oziru najbolj eksponirano, državnemu
brambnemu ministru Grönerju. Včeraš-
nji kandidat dr. Gessler je bil sprejet od

Hindenburga. Izid razgovora pa ni znan.
V Berlin pozvanemu bivšemu predsedniku
nemške ljudske stranke dr. Scholtzu je dr.
Brüning ponudil notranji portfelj. Tega
koraka v političnih krogih ne razumejo
popolnoma, ker je dr. Dingeldey izrecno
izjavil, da se njegova stranka ne bo ude-
ležila pri sestavi nove Brüningove vlade.
Dr. Scholtz je tudi ponudbo odklonil. Ka-
kor izjavlja, je sporočil dr. Brüningu, da
je skrajni čas, da se tudi desnice pritegne
k odgovornosti. Dr. Brüning se je pogajal
tudi z zastopniki težke industrije dr.
Schmitzem, Vöglerjem in Silberbergom.

Atentat na vilo nadžupana Brachta

Berlin, 9. oktobra. g. Na vilo essenskega
nadžupana Brachta, ki je zaradi pogajanj
za sestavo nove vlade kot kandidat za
notranje ministrstvo odpotoval v Berlin,
je bil v noči izvršen bombni atentat. Sto-
rilec je vrjel razstrelivo v neki kovinski
steklenci preko ograje proti hiši. Eksplo-
zija je povzročila samo neznatno stvarno
škodo, človeških žrtev pa k sreči ni bilo.
Bracht je še vedno v Berlinu.

Miklas zopet izvoljen

Včeraj je avstrijska zvezna skupščina ponovno izvolila Viljema Miklasa za predsednika republike

Dunaj, 9. oktobra. d. Za danc ob 11. do-
poldne je bila sklicana seja v zboroval-
nico zvezne skupščine Narodnega sveta k
volitvi novega zveznega predsednika za
štiriletno funkcijo dobo. Skupščino je
ekliciral zvezni predsednik Miklas na po-
dlagi izpraznjenosti zvezne ustave, ki je bila
sprejeta te dni v Narodnem svetu in v
zveznem svetu.

Današnja zvezna skupščina je bila četr-
ta po obstoju avstrijske republike. Prva
zvezna skupščina je zborovala pod pre-
sedstvom dr. Weisskirchnerja 8. in 9. de-
cembra 1920, ko je bil izvoljen za zvezne-
ga predsednika dr. Hainisch. Druga zvez-
na skupščina je zborovala 9. decembra
1924 pod predsedstvom podžupana Emme-
ringa, ko je bil ponovno izvoljen dr. Hai-
nisch za zveznega predsednika. Tretja
zvezna skupščina je bila 5. decembra 1928
pod predsedstvom predsednika Elderscha,
ko je bil izvoljen sedanji zvezni predse-
dnik Wilhelm Miklas.

Na današnjem zasedanju zvezne skupšči-

ne, ki mu je predsedoval zvezni svetnik
dr. Salzmann, je imelo volilno pravico 165
poslancev ter 50 zveznih svetnikov, in si-
cer 91 krščanskih socialistov, 11 članov na-
cionalnega gospodarskega bloka, 11 čla-
nov Landbunda, 93 socialnih demokratov
in 9 članov Heimatablocka.

Pri volitvah sta bila oddana 202 glasova.
Absolutna večina je znašala 102 glasova.
Dosedanji zvezni predsednik Wilhelm
Miklas je dobil 109 glasov, socialno-de-
mokratijski kandidat dr. Karel Renner pa
93 glasov. Ena glasovnica je bila oddana
prazna, člani Heimatablocka pa se glas-
ovanja niso udeležili.

Dosedanji predsednik Wilhelm Miklas
je bil torej pri prvih volitvah ponovno iz-
voljen za zveznega predsednika za dobo
štirih let.

Volitve, za katere je vladalo tudi med
širšim občinstvom veliko zanimanje, so po-
tekle popolnoma mirno.

Kakor znano, je Wilhelm Miklas izšel iz
vrst krščansko-socialne stranke.

Poostritev kitajsko-japonskega spora

Samovoljnost japonskih vojaških oblasti — Novi spopadi med Kitajci in Japonci — Alarmantne vesti o vojni napovedi Japonske

Zeneva, 9. okt. s. Kitajska vlada je za-
poslala predsednika Sveta Društva nar-
dov, naj takoj skliče svet na izredno za-
sedenje. Na to prošnjo je predsednik Ler-
roux sklical Svet Društva narodov za pri-
hodnji tork na izredno zasedanje.

Tokio, 9. okt. d. Japonska vlada je da-
nes izročila v Nankingu oster protest, v
katerem graja kitajsko vlado, ker ni za-
dostila zahtevi po onemogočenju sistema-
tičnega protijaponskega pokreta. Razen
tega obdoljuje kitajsko vlado, da ni iz-
polnjevala v Zenevi prevzetih obveznosti,
da se bo vzdržala vsakega otežkočenja po-
lozaja.

Peking, 9. okt. d. Mobilizacija japonske
vojske mornarice se naglo nadaljuje. Za-
hleva japonske vlade, da naj kitajska vla-
da zaščiti na Kitajskem živeče japonske
državljanke, ima značaj ultimata. Obstaja
bojazan, da povzročijo lahko najmanjši pri-
petljaj v področju Jangekianga vojsne
operacije.

Kakor izjavljajo poučeni krogi, so bile
obstoječe tri avtonomne vlade v Mandžu-
riji osnovane na željo in s podporo ja-
panske okupacijske vojske. Japonska vlada
ima namreč največji interes, da razčisti
položaj v ogromnih pokrajinah Mandžu-
rije, kamor izvaža svoje blago in kjer je
doslej naseljenih že 300.000 Japoncev in
900.000 Korejcev.

Peking, 9. okt. d. Japonske čete so ukre-
nile vse potrebno za zaščito poslaniškega

okraja v Pekingu. V bližini bivšega avstro-
ogrskega poslanstva so izkopal dva strel-
na jarka. Da preprečijo polet kitajskih le-
tal nad eksteritorialnim ozemljem, so po-
stavili dva japonska topova za obrambo
proti letalom in neposredni bližini stano-
vanja ameriškega mornariškega atašeeja.

Pri Mukdenju je prišlo do krvavega spo-
pada med kitajskimi in japonskimi četa-
mi. Oddelek kitajske vojske v okraju Cu-
luho je obstreljeval japonska vojaška le-
tala. Nakar so Japonci napadli Kitajce ter
vrgli nanje 40 bomb. Kakor zatrjujejo, so
Japonci dobavili mnogo orožja mongol-
skim plemenom, da bi jih pridobili za
vstajo.

Po brzojavki angleškega uravnika že-
lezniške proge Peking-Mukden je 12 ja-
panskih letal vrglo na Cingčav, kjer je
sedaj pokrajinska vlada iz Mukdena, 30
bomb, ki so poškodovale več poslopij, dva
Kitajca pa sta bila ubita.

Sandhej, 9. oktobra. AA. Po zatrdilih
»ekaterih uradnikov tukajšnih misij imajo
Kitajci veliko znanje in Društvo nar-
dov, da bo pravično uređilo spor med Ki-
tajske in Japonske. Če pa Društvo nar-
dov ne bo posredovalo za Kitajce, bo mo-
rala kitajska vlada odstopiti. V krogih, ki
simpatizirajo s Kitajsko, se izraža velika
skrb zaradi vesti iz japonskih vojaških
krogov, da boče Japonska zvaliti vso kri-
vo za spor na Kitajsko in da namerava
baje celo napovedati Kitajski vojno.

Nova nemška križarka

Berlin, 9. oktobra d. V Wilhelmshavnu
je prevzela včeraj nemška mornarica v
svojo službo križarko »Leipzig«, ki je že
peta nova križarka po svetovni vojni. Po
velikosti je slična prvim novim križar-
kam in ima 6.000 ton. Oborožena je z de-
vetimi 15 cm topovi, s štirimi 8,8 cm to-
povi za obrambo proti letalom, in s štiri-
mi cevni za lansiranje torpedov. Po dol-
žini je nekoliko krajša kakor prejšnje,
zato pa je širša. Tudi njeni stroji so moč-
nejši kakor pri prejšnjih novih križarkah.

Vojaški ataše — menih

Berlin, 9. oktobra d. »Berliner Tage-
blatt« poroča, da namerava poljski voja-
ški ataše v Berlinu Morawski odložiti svo-
je vojaške časti in oditi v samostan. Ka-
kor znano, se je nedavno z njegovim av-
tomobilom smrtno ponesrečil bivši poljski
ministrski predsednik grof Sikorski, do-
čim je Morawski, ki je šofiral, ostal ne-
poškodovan. Nesreča ga je popolnoma po-
trila in se hoče zato umakniti iz javnega
življenja.

Obveznost telesne vzgoje v ČSR

Praga, 9. oktobra. AA. Češkoslovaška
vlada je sestavila zakonski načrt o obve-
zni telesni vzgoji. Ta vzgoja bo obvezna za
moške od 16. do 24. leta, za ženske od 6. do
21. leta. Izvedba bo prepuščena občinam.
Država bo poskrbela za primerno število
učnih moči in bo odgovarjala za nezgode.
Razen tega bo vlada ustanovila državno
visoko šolo za telesno vzgojo.

Nemški krožni polet preko Evrope

Berlin, 9. oktobra. AA. Nemški aro-
klub priredi prihodnje leto let okrog Ev-
rope. Doslej so se prijavili letalci iz Nem-
čije, Anglije, Belgije, Francije, Španije,
Švice, Češkoslovaške, Italije, Danske, Ni-
zozemske, Avstrije, Švedske in Turčije.
Progo bodo določili decembra meseca. Nje-
na dolžina bo znašala 6 do 7 tisoč k'o-
metrov. Bržkone bo šla proga preko oze-
melj vseh sodelujočih držav.

Avdijenca rumunskega zunanjega ministra

Beograd, 9. oktobra. p. Rumunski mini-
ster princ Ghica je bil danes popoldne
sprejet v avdijenco pri Nj. V. kralju. Po
avdijenci je vladar pridržal princa Ghico
na kosilu, ki sta se ga udeležila tudi mini-
strski predsednik Peter Zivković in zuna-
nji minister dr. Marinković ter pomočnika
zunanjega ministra dr. Fotić in dr. Bako-
tić. Zvečer je priredil ministrski predse-
dnik g. Zivković v gardijski domu na čast
princa Ghice svečan banket, na katerega
so bili poleg članov vlade povabljeni tudi
zastopniki diplomatskega zbora.

Lavalov poset v Ameriki

Pariz, 9. oktobra. AA. Program Laval-
vega potovanja v Washington je v glavnih
obirih že ugotovljen. Predsednik vlade
odpotojuje iz Pariza dne 16. oktobra in pri-
spe v New York 22. oktobra. Se istega dne
se odpelje dalje v Washington, kjer ostane
do 26. oktobra kot gost veleposlanika
Edgea. Iz Washingtona krene 26. oktobra
ob 8.30 zjutraj in pride ob 16. v New York,
prej pa se ustavi v Filadelfiji. Dne 26.
oktobra se Laval vkrca na parnik in se
vrne v Pariz 1. novembra.

Dne 22. oktobra bo Laval na obedu v
Beli hiši kot gost predsednika Hoovera.
Dne 23. oktobra bo drugič na obedu v Be-
li hiši, 24. oktobra pa bo gost ameriškega
državnega podtajnika za zunanje zadeve
Stimsona na njegovem privatnem stanova-
nju.

Pariz, 9. oktobra. AA. Ameriški vele-

poslanik Edge je na banketu, ki ga je pri-
redil »New York Herald«, izjavil, da bo
potovanje francoskega ministrskega pre-
sednika v Washington in njegov sestanek
z ameriškim predsednikom Hooverom ob-
novil medsebojno zaupanje in postavil so-
liden temelj vzajemnim prizadevanjem za
izboljšanje razmer.

Hlinka v cerkveni preiskavi

Praga, 9. okt. Po odredbi Sv. stolice je
bila uvedena proti poslancu Hlinki cer-
kvena disciplinska preiskava. Hlinko sta
dva visoka cerkvena dostojanstvenika ob-
dolžila, da je podpiral rušenje discipline
v cerkvi, ker je kritiziral odredbe Sv. stolice
v zadevi bivšega praškega nadškofa
Kordača. Razen tega mu očitajo, da s svo-
jo politiko v stranki ni podpiral katoli-
ških interesov na Češkoslovaškem. Hlin-
ko so že pozvali, naj poda o tem izjavo.
Glasilo Hlinkove stranke »Slovak« piše
popolnoma v tonu časopisa, ki je na strani
poslanca Stříbrnega. V poslanski zbor-
nici je bil Stříbrny reden gost v Hlinkovi
stranki.

Smrt češkega pisatelja

Praga, 9. oktobra. AA. A. Stašek, naj-
starejši češkoslovaški književnik in znani
romanoписec, je danes ob 1. ponoči umrl,
star 88 let. Pokopnik je bil 1. 1919. član
narodne revolucionarne skupščine.

Stavka tekstilnih delavcev v Bolgariji

Sofija, 9. oktobra. AA. V Gabrovu so
včeraj začeli stavkati delavci tvornice »Na-
dežda« in »Uspeh«. V stavko je stopilo
okoli 1.000 delavcev. Pričakuje se sploš-
na tekstilna stavka.

Finančna komisija Društva narodov v Budimpešti

Budimpešta, 9. oktobra g. Danes je pri-
spel semkaj češkoslovaški delegat finanč-
ne komisije Društva narodov, tako da je
sedaj delegacija zbrana polnoštevilno. De-
legati so že danes popoldne stopili v stik
z zunanjim ministrom Valkom ter ga pro-
sili za podatke o splošnem finančnem po-
lozaju Madžarske. Dela komisije bodo
trajala približno osem dni.

Povišanje uvoznih carin v Argentini

Buenos Aires, 9. oktobra. AA. Argenti-
na je povišala vnosne carine za 10% po
vrednosti blaga. Povišane carine so sto-
pile že danes v veljavo.

Nemška kriza

Demisija nemške vlade ni presenetljiva niti domače nemške, niti inozemske javnosti. Povsod so že dolgo računali ne le z odstopom zunanjega ministra Curtiusa, temveč tudi z obsežno rekonstrukcijo celokupne vlade. Šlo je le za to, kdaj in kako naj se to izvrši, torej za čas in način. Glede časa je bilo jasno, da do sprememb ne more priti pred koncem ženevskih zasiedanj in pred napovedanim obiskom francoskih državnikov. Morale pa so se izvršiti pred 13. oktobrom, ko se po dolgem odmoru zopet sestane nemški parlament. Čas si je bilo torej mogoče precej točno izračunati že naprej. Glede načina pa je šlo za to, ali naj se rekonstrukcija vlade izvede le z osebnimi spremembami ali pa v obliki odstopa in nove sestave cele vlade. V bistvu je oboje isto, ker je bilo že od vsega početka izven dvoma, da bo novo vlado sestavil zopet Brüning in pridržal v njej tudi vse svoje glavne sodelavce razen Curtiusa. Druge možnosti za enkrat sploh ni, ako se hoče Nemčija obvarovati nevarnih pretresljajev. Zakaj se je Brüning odločil za demisijo celokupne vlade, čeprav so mu to od vse strani osvetovali, še ni jasno. Kakor kažejo težave, na katere je proti pričakovanju naletel pri sestavljanju novega kabineta, so imeli prav oni, ki so svariili pred demisijo in mu priporočali samo rekonstrukcijo.

Neposreden povod za demisijo Brüningove vlade je bil odstop zunanjega ministra Curtiusa. Njegov položaj je bil že dolgo nevzdržen, saj posebno čvrst ni bil nikdar v vse dve letni dobi, kar je vodil nemški zunanji urad. Najhujše nasprotje je imel v svoji lastni stranki, nemški ljudski stranki. Ta je zahtevala od njega, da kot Stresemannov naslednik popravi pogoške, ki jih je po strankinem mnenju storil njegov veliki prednik; spremeni naj kurz približevanje k Franciji in se približa nazorom nacionalistične desnice, s katero ljudska stranka, glavna predstavnica nemške veleindustrije, že od nekdaj kolutira. Curtius te naloge ni mogel ali ni hotel izvršiti in si je s tem nakopal ostro nasprotstvo svoje stranke in vse desnice. A na drugi strani tudi ni znal držati ravne linije; s ponesrečenim načrtom carinske unije je razburil Evropo, doma pa razočaral še svoje zadnje pristaje. Tako mu ni bilo več obstanka in ko sta odšla iz Berlina Laval in Briand, se je poslovil od svojega urada tudi Curtius.

Toda tudi brez njegovega odstopa bi bila kriza Brüningove vlade neizbežna. Vlada je bila, kakor znano, manjšinska vlada brez trajne večine v parlamentu. Zato je moral Brüning za vsako glasovanje posebej iskati zaslombe, ki jo je s svojo izredno diplomatsko spretnostjo

dobil zdaj na desnici, zdaj na levi, največkrat na levi pri socialnih demokratih. Ti so ga podpirali z ogromnimi strankarskopolitičnimi žrtvami, ker so se bali, da bi po Brüningovem padcu prišla na krmilo desničarska, politično in gospodarsko skrajno reakcijska vlada. Ko pa je silna finančna kriza zahtevala energičnih, brezobzirnih operacij, Brüning ni mogel dobiti večine za nje in je zato poslal parlament na počitnice ter vladal z zasilnimi uredbami.

Prihodnji teden se parlament zopet sestane. Vlada mu mora vse zasilne uredbe predložiti v naknadno odobritev. Kakršna je situacija danes, je malo upanja, da bi bilo mogoče zbrati večino za odobritev. Nacionalistična desnica, ki se je kljub nekdanjim silnim nasprotstvom strnila zdaj pod Hitlerjevim in Hugenbergovim vodstvom v enotno falango, je nepopravljiva in zahteva vlado za sebe. Na podporo z njene strani Brüning ne more računati. Vse pa kaže, da ga tudi socialisti ne bodo mogli več držati. Ukrepi za preprečitev finančne katastrofe so globoko zarezali tudi v delavske interese; reducirane so bile brezposelne podpore in druge socialne dajatve, znižane plače in mezde, povišane mnoge davščine, ki zadenejo najbolj občutno ravno najsišnje plasti prebivalstva. Čeprav trezni ljudje tudi v socialističnih vrstah uvidevajo in priznavajo, da v današnjih razmerah kakor v Angliji tudi v Nemčiji ni mogoče ohraniti socialnopolitičnih ukrepov prejšnjih socialističnih vlad, niti vendar njihovo demontiranje komunistom izborna agitacijsko gradivo. Posledica je, da narašča v socialističnih vrstah odpor proti nadaljnjemu podpiranju Brüningove vlade in da je prišlo že do izstopa nekaterih socialističnih poslancev.

Pri vsem tem niti vladna manjšina sama ni enotna. V katoliškem centru, ki mu pripada Brüning, si stojija nasproti konservativno in krščanskosocialno krilo, ki se sicer ujema v političnih smernicah, a ne v socialnih in gospodarskih. Ljudska stranka, za centrom največja vladna skupina, pa je solidarna in odporu proti vsakemu popuščanju socialnim demokratom in v zahtevi po odločnem zaokretu na desno. Tudi demokrati in druge manjše vladne skupine servirajo svoje zahteve, ki si čisto ostro nasprotujejo.

Položaj je torej za Brüninga vse prej kakor ugoden. Momentano še ni znano, ali se mu je že posrečilo ga obvladati in obnoviti svojo vlado. A tudi, ko se to zgodi, bo rešitev samo začasna. Kriza, ki je kriza nemške demokracije in nemške države, bo tlela dalje in se bo prej ali slej zopet pojavila v še ostrejši obliki.

Pomen omejitve v deviznem prometu

Kakor je »Jutro« že včeraj poročalo, je zastopnik finančnega ministra g. Nikola Uzunović izdal na predlog Narodne banke pravilnik o reguliranju prometa z devizami in valutami. Pravilnik omejuje nakup deviz v glavnem na stvarne potrebe uvozne trgovine in onemogoča iznos kapitala iz države; pri tem pa ne ustvarja večjih ovir za nakup inozemskih plačilnih sredstev v potniškem prometu in za manjša plačila v inozemstvo, tako da širši javnosti devizne omejitve ne bodo povzročale nikakih stisniti. Ponovna uvedba deviznih omejitev je izzvala odkrito odobravanje vseh naših gospodarskih in finančnih krogov, ker je ta ukren najboljše garancija za nadaljnjo stabilnost denarnih razmer in najspešnejše obrambno sredstvo proti mahinacijam nam sovražnih elementov v inozemstvu, ki jim je uspelo zbežati tudi nekatere naše državljane, da so onemogočili odzvoja kapitala v inozemstvo.

Naše gospodarstvo nima do inozemstva skoro nikakih kratkoročnih denarnih obveznosti, zato nam od te strani ne preti nevarnost. V zadnjih mesecih so prišle v težkoče le one države, ki so bile primorane vračati velike kratkoročne inozemske kredite. Ker naše gospodarstvo na srečo ni zašlo na nevarna tista kratkoročne zadolžitve v inozemstvu, zato nam danes nima nihče kaj odgovarati in nam tudi ni treba nič vračati.

Nevarna na bi bila lahko postala za nas situacija tedaj, če bi se v sedani splošni zbežanosti naš domaći kapital pričel zatekati v inozemstvo, ker bi tak odtok kapitala povzročil odtok deviz in bi potem še bolj skril našo kreditno podlago.

Oni, ki im nam našo gospodarsko odpornost ni po volji, so kmalu spoznali, da nam morejo navzile svetovni valutni krizi le tako do živčevja, če zbežajo naše ljudstvo in tako prioritavito razpoloženje za iznos domačega kapitala v inozemstvo. Odtod vse širjenje vznemirljivih vesti, ki so za poznavalca razmer sicer na prvi pogled prozorne, vendar na marsikoga spravilo v nezgodovost.

Da se obrani zadovoljivo kritje dinarja, ki je že danes boljše kakor v mnogih drugih državah (n. pr. v Češkoslovaški) je Narodna banka spoznala, da je dosedanja liberalna devizna politika sprito vladajočih razmer v Evropi nepotreben luksus, ki lahko več škoduje kakor na koristi; zato je vladi predlagala naj se uvede v deviznem prometu one omejitve, ki so potrebne za sigurnost in stabilnost našega denarja in za ohranitev kreditne podlage.

Naše gospodarski in bančni krogi niso nikdar nasprotovali deviznim omejitvam, ker se doobro zavedajo, da je dobro gospodarstvo z devizami pogoj za zdravo denarno gospodarstvo in za stabilnost valute. Ko smo meseca julija prešli k zlati valuti, so naši bančni krogi celo z vneto zavogovirali, da se devizne omejitve če ne v celoti na vsaj deloma odbržijo, čeprav so devizne omejitve povzročale naš denarni zavodom največ administrativnih poslov in stisniti. Naši finančni krogi pa so vedno višje cenili sigurnost v denarnem gospodarstvu, kakor žrtve, ki jih ta sigurnost zahteva; baš od njih. Potrebo deviznih omejitev so spoznali gospodarski krogi tudi v drugih državah in smo danes v Evropi med zadnjimi, ko smo se odločili, da ooustimo režim prostega deviznega prometa.

Ukinitve deviznih omejitev je vzbudilo najboljše odmev tudi na našem efektivnem tr-

Stroge kazni za kršitve deviznih predpisov

Beograd, 9. oktobra. AA. Nj. Vel. kralj je na predlog finančnega ministra in po zaslišanju predsednika ministrskega sveta predpisal in objavil zakon o kazenskih sankcijah zaradi izvrševanja člena 7, pogodbe med državo in Narodno banko za izvršitev zakona o denarju kraljevine Jugoslavije z dne 11. maja t. l.:

Člen 1. Finančni minister se pooblašča, da kaznuje prekršitve predpisov pravilnika o regulaciji prometa z devizami in valutami in vseh drugih naredb, izdanih na podlagi čl. 9 pogodbe med državo in Narodno banko, z denarno kaznijo do tristo tisoč dinarjev, v hujših in ponovnih primerih pa vrhu tega še z ukinitvijo pravice poslovanja z devizami in valutami. Preiskava in proglavitve kazni se izvrši po postopku, določenem v členu 19. pravilnika o reguliranju prometa z devizami in valutami.

Člen 2. Ta zakon stopi v veljavo in dobi obvezno moč z dnem razglasitve v Službenih novinah.

Dražbe premičnin in nepremičnin

Beograd, 9. oktobra. AA. V smislu § 97 zakona o izvršbi je pravosodni minister izdal tole tolmachenje:

Dražbe (javne prodaje) premičnin in nepremičnin se ne bodo vršile v dnevih, omenjenih v § 3 omenjenega zakona. Izjeme so dovoljene edino pri dražbi nepremičnin v primeru neodločljive potrebe, na primer, če gre za stvari, ki se lahko pokvari.

V avtu poizkusila samomor

Beograd, 9. oktobra p. Danes dopoldne je ugledna beografska dama Magda F. pred hotelom »Excelsior« najela avtomobil ter naročila šoferju, naj jo popelje na Topčider. Ko sta bila že blizu cilja, se je šofer ozrl in na svoje največje presenečenje opazil, da leži potnica vsa v krvi. Ko je natančneje pogledal, je videl, da si je prerezala žile na obeh rokah. Takoj je obrnil avto in jo zapeljal v državno bolnišnico, kjer je izpovedala, da si je hotela končati življenje zaradi nesrečne ljubezni.

Umor slovenske služkinje pred beograjskim sodiščem

Beograd, 9. oktobra p. Danes bi se imela pred tujakim okrožnim sodiščem vršiti razprava proti Veseli Vukovu, ki je obtožen zaradi umora slovenske služkinje Marije Krečičeve. Ker pa so zagovorniki takoj v začetku razprave predlagali še razne nove protidokaze in zastikanje nekaterih novih prič, je bila razprava preložena.

Francosko-ruska pogajanja

Paris, 7. oktobra. Veliki svetovni dogodki zadnjih mesecev so v široki javnosti potisnili zelo v ozadje zanimanje za potoke francosko-ruskih pogajanj, ki se vrše že dolge tedne za pristimi vrati francoskega trgovskega ministrstva. O poteku teh pogajanj je mogoče doznati borce malo. Javnost je navezana le na običajne redkobesedne oficijelne komunikacije ali pa na več ali manj tendenciozne vesti raznih listov in novinskih agencij. Te vesti so že parkrat objavile skorajšnji podpis francosko-ruske nenapadne pogodbe. Zaenkrat je ostalo le še pri napovedih in dejstvu, da se je nedavno zglasila pri francoskem trgovskem ministru Rollinu desetčlanska deputacija predstavnikov francoskih kapitalistov in se mu zahvalila za njegove napore, da bi čim bolj poglabil in spopolnil trgovinske odnose s sovjetsko Rusijo.

Ta obisk je vzbudil v francoskem tisku živahne komentarje in še živahnejšo debato med pristaši in nasprotniki trgovinskih zvez med Francijo in sovjetsko Rusijo. Dočim menijo poborniki za učvrstitev trgovinskih odnosov s sovjeti, da se bo s tem posrečilo popraviti francosko pasivno trgovinsko bilanco, pa opozarjajo njihovi nasprotniki na to, da je doslej Francija še pri vseh poslih, ki jih je imela z Rusijo, vedno slabo odrezala. Pri tem se eklikujejo na za francoske rentnike tako žalostno zgodbo s predvojnimi caremimi dolgovi in na izkušnje poslednjih let, ki so pokazale, da presega francoski uvoz iz sovjetske Rusije za stotine milijonov frankov francoski izvoz v sovjetsko Rusijo, čeprav je to razliko pripisovati predvsem dejstvu, da izdeluje francoska izvozna industrija v veliki meri luksuzne predmete, katerih si Rusi v sedanjih težkih prilikah pri najboljši volji ne morejo privoščiti. Boljševiki kupujejo za omogočitev izvršitve svojega petletnega gospodarskega načrta pred vsem sirovine in stroje, katerih ne izdeluje francoska industrija v dovolj veliki količini in ne pod pogoj, ki bi omogočili resno konkurenco z ameriško in nemško veleindustrijo.

Poleg teh strogo narodno-gospodarskih momentov pa navajajo nasprotniki gospodarskega sodelovanja z boljševiki tudi moralne pomisleke. Predvsem navajajo, da Rusija ni država z običajno strukturo, pri kateri je mogoče razlikovati med državnimi ter trgovskimi in gospodarskimi posli. V Rusiji je država vse. Ona predstavlja oboroženo moč, trgovsko in vojno mornarico, industrijo, trgovino in poljedelstvo. Vse te panoge so združene v eni sami roki, kar znači, da je trgovsko sodelovanje s sovjetskimi trusti in izvoznimi trgovskimi družbami v bistvu končno le sodelovanje in podpiranje GPU. Kdor pomaga Rusiji gospodarsko, ji pomaga tudi politično in tako indirektno tudi propagando za svetovno revolucijo.

Končno pa tudi ni jedro sovjetsko-francoskih pogajanj ravno želja boljševikov, uvrstiti trgovske odnose s Francijo, temveč predvsem potreba sovetov po francoskem zlatu, brez katerega si pri današnji svetovni gospodarski krizi skoro ni mogoče misliti vsaj delne, če že ne popolne izvršitve petletnega gospodarskega načrta. Vse hujša gospodarska in finančna kriza je že tako izpraznila rezerve nemške in ameriške industrije, da ne bosta mogli več dolgo dobavljati sovetom potrebnih strojev na račun dolgoročnih kreditov, kakor je bil to doslej običaj. Zaradi tega poizkušajo dobiti boljševiki v Franciji večje posojilo, s katerim bi plačali že zapadle obroke dolgoročnih investicijskih kreditov pri nemški in ameriški industriji. Ti bi lahko potem nadaljevali z dobavljanjem še potrebnih deset in desetletijev raznih strojev, brez katerih bi ostala petletka samo drzno zasnovani torzo boljševiških gospodarskih teoretikov.

Razpoloženje francoskih finančnikov pa je vse preje, kakor primerno za plasiranje kakšnega večjega boljševiškega posojila. Znano je, da so plasirale ob priliki zadnje krize angleškega funta številne velike angleške banke v Parizu milijonske sovjetske menice, ki so jih prejle od svojih ameriških poslovnih prijateljev. V Parizu pa so pristale francoske banke na eskomptiranje teh sovjetskih menic šele tedaj, ko je prevzela za nje jamstvo ena največjih francoskih bank »Banque de Paris et des Pays-Bas«, za kar je zahtevala nič več, kakor 25 odst. provizije.

Žrebanje drž. razr. loterije

Dne 6. oktobra 1931 so bili v državni razredni loteriji izžrebani naslednji dobitki:

Din 4.000 št. 47.449, 56.080, 87.956, 96.851.
Din 2.000 št. 19.178, 56.080, 87.956, 96.851.
Din 500 št. 1.887, 8.045, 8.021, 8.002, 9.722, 13.860, 13.882, 13.897, 16.022, 16.071, 16.075, 19.155, 19.162, 27.773, 27.750, 29.220, 33.781, 33.791, 33.764, 34.184, 34.194, 36.688, 36.699, 36.681, 36.643, 36.616, 36.645, 37.743, 37.753, 38.160, 38.145, 38.134, 39.501, 39.505, 42.962, 44.119, 44.124, 46.602, 46.661, 46.615, 46.644, 46.630, 46.658, 47.449, 47.473, 47.480, 48.341, 48.347, 49.493, 49.443, 49.404, 49.492, 53.804, 53.812, 56.038, 56.050, 56.041, 56.012, 56.031, 56.073, 56.024, 57.388, 57.337, 57.302, 58.802, 58.818, 58.897, 59.582, 59.526, 56.497, 72.053, 72.054, 72.082, 73.793, 73.800, 73.972, 75.058, 75.092, 75.109, 75.106, 75.137, 75.128, 76.674, 76.607, 77.284, 77.212, 77.225, 77.274, 78.758, 78.726, 78.775, 78.972, 78.980, 78.944, 81.298, 82.475, 82.486, 86.979, 87.208, 87.251, 87.209, 87.957, 87.961, 87.989, 87.965, 89.109, 89.191, 89.193, 96.621, 96.652, 96.616, 96.824, 96.840, 96.810, 96.844, 98.127, 98.176.

Dne 7. oktobra 1931 so bili v državni razredni loteriji izžrebani naslednji dobitki:

2.000 Din srečka št.: 87.225, 5.000 Din srečka št.: 1.894, 9.762, 9.756, 16.013, 16.065, 16.055, 16.070, 17.982, 19.139, 19.148, 19.182, 27.784, 29.250, 29.256, 29.226, 33.754, 34.183, 34.185, 35.351, 35.380, 36.629, 36.654, 36.625, 36.665, 36.622, 37.740, 38.151, 38.198, 39.591, 39.543, 42.974, 42.969, 44.143, 46.691, 47.442, 48.390, 48.314, 48.316, 49.421, 53.852, 53.830, 53.858, 56.081, 56.040, 57.378, 57.359, 58.823, 58.889, 58.809, 58.868, 59.538, 59.557, 59.548, 66.437, 66.472, 67.551, 68.739, 68.743, 68.844, 69.416, 69.420, 69.461, 73.795, 75.066, 75.043, 75.113, 75.138, 75.160, 75.198, 76.608, 76.616, 76.680, 76.685, 77.201, 77.219, 77.247, 77.249, 78.030, 78.076, 81.297, 82.456, 82.486, 86.902, 86.950, 87.224, 87.203, 87.926, 87.950, 87.960, 89.117, 89.168, 96.667, 96.820, 96.856, 96.815, 98.138, 98.183, 98.126, 98.136.

40.000 Din srečka št.: 42.324, 30.000 » » 93.329, 20.000 » » 25.202, 45.083, 4.000 » » 11.684, 33.664, 51.728, 75.749, 86.099, 93.763, 2.000 » » 560, 3.103, 3.911, 4.441, 9.214, 10.954, 11.898, 12.295, 13.250, 15.560, 22.742, 25.799, 25.802, 25.762, 26.438, 26.783, 32.645, 32.737, 34.123, 38.964, 41.065, 46.052, 46.058, 48.529, 53.517, 53.967, 56.125, 57.544, 57.978, 62.374, 62.815, 64.054, 67.020, 67.591, 67.580, 69.731, 71.442, 71.993, 74.054, 75.521, 77.969, 93.836, 98.150.

Zaradi telefonskega sprejemanja ne jamčimo za točnost števil. Za male dobitke izžrebane srečke zamenjamo za neizžrebane, tako da bodo mogli naši igralci nadetiati tigranje na visoke dobitke. Zamenjavali bomo neobvezno in samo toliko čast, dokler bo kaj neizžrebanih srečk na razpolago. Zamenjavati bodo vršile tudi vse družnice »Jutra« onim, ki so pri njih kupili srečke. Žrebalo se bo vsak dan skozi en mesec.

Opozarjamo naše igralce že sedaj, da je državna razredna loterija za prihodnje kolo znižala število srečk za polovico in bodo izšli za dobitke zato znatno večji. Zato pa bo stala cela srečka za vsak razred Din 200.—, polovična Din 100.—, četrtina pa Din 50.—.

Zadružna hranilnica r. z. o. z., Ljubljana, Sv. Petra c. 19

Italijanski letalski minister v Jugoslaviji

Včeraj je prispel v Beograd kot prvi predstavnik fašističnega režima general Balbo — Spotoma se je ustavil tudi v Zagrebu

Zagreb, 9. oktobra. n. Italijanski minister zrakoplovstva general Italo Balbo, je prispel davi ob 9.15 na zagrebško letališče. Po mestu se je takoj razširila novica o prihodu italijanskega generala in na o vzroku, zakaj ni prišel snoči, kakor je bilo sporočeno prvotno. Zaradi zelo oblačnega ozorja se je minister Balbo sputil pri laškem Vidmu ter tam počakal lajšega vremena. V Zagrebu so za sprejeti oficirji tukajšnega zrakoplovneke polka z osobnim italijanskega konzulata. Balbo je potreboval za polet iz Vidma do Zagreba eno uro 16 minut. Naši vojniki so pomagali pri pristanku Balbovega aviona ter so mu dali na razpolago najboljšo mehanicarije. Naši oficirji so sprejeti šefa italijanskega zrakoplovstva v stavu mirno, tukajšnja italijanska kolonija pa je ministra pozdravila s fašističnim pozdravom. Z ministrom Balbom so prispeli general Tedeschi, major Liberti in major Scagna. Na aerodromu je bila prirejena nato zakuska, Ministra Balba je pozdravil oficijelno zrakoplovni podpolkovnik Naumović, kakor si je italijanski minister ozledal vojaške pisarne ter se deli časa razgovorjal z našimi častniki. Nato se je minister Balbo zahvalil za prijazen sprejem ter v svojem govoru rekel: Izvolili ste izraziti obdovanje naši aviaciji, ki da li lahko zavirate. Rekli ste, da vi nimate tako popolne aviacije. Jaz

vas na moram uveriti, da nam nimate ničesar zavirati, ker imate vi ono, česar nima mo množice druge aviacije, to je visoko moralno silo in ljudski material na taki višini, da se lahko postavite s tem ob bok vsaki drugi aviaciji sveta. V tem imenu: Zivela jugoslovenska aviacija!

Nato se je minister Balbo z avtomobilom peljal skozi zagrebške ulice ter hvalil in občudoval napredek Zagreba. Novinarjem je dal, da je ta zunanji napredek mesta najlepši dokaz blazostanja, ki vlada v Jugoslaviji. Ob 10.50 je minister odletel proti Beogradu.

Beograd, 9. oktobra. n. Danes opoldne je prispel v Beograd italijanski letalski minister general Italo Balbo na letalu tipa »Caproni«. Na zemunskem letališču so prvega zastopnika fašističnega režima, ki je prispel v našo državo, sprejeli novelniki jugoslovenskega zrakoplovstva general Nedić, komandant zemunskega letališča polkovnik Tomić, italijanski poslanik Galli z osobnim poslatištvom in predstavnik Aerokluba. Po kratkem pozdravu, za katerega se je general Balbo zahvalil v italijanskem jeziku, so se gostje podali v hotel, nato pa so se z motornim čolnom preselili v Beograd, kjer je general Nedić priredil banket. Jutri nadaljuje general Balbo svoj polet v Bukarešto.

Iz seje ljubljanskega gremija

Ljubljana, 9. oktobra. Na današnji seji magistratnega gremija, ki ji je predsedoval župan dr. Puc, je poročal načelnik mestnega obrtnega oddelka o prošnji Franca Kolmana, naj se mu da koncesija za izkuzh na Celovški cesti št. 56. Ker je lokalna potreba podana, se koncesija podeli. — Vožnje z avtobusi ob Vseh svetih se dovolijo pod istimi pogoji kakor prejšnja leta. Vsak podjetnik mora mestni občini plačati od dneva in voza 200 dinarjev za obrabo ceste. Maksimalna tarifa za vožnjo iz mesta na pokopališče znaša 5 Din.

Referent mestnega ekonomata, nadsvetnik Jančigaj, je poročal o pritožbi ljubljanskih vrtnarjev proti reorganizaciji mestnega vrtnarstva na trgovski podlagi. Polklici vrtnarji opisujejo v svoji spomennici svoj težki položaj, navajajo, da plačajo mnogo trošarine, da jim delajo konkurenco bogati zasebniki in zahtevajo, naj mestna občina opusti prodajanje okrasnega drevoja, cvetlic trajnic ter prtišneke sadja. Ker se do pred kratkim polklici vrtnarji s temi panogami vrtnarstva sploh niso pečali in pri prodaji mestna občina samo odvisno lepotično dreve, prtišneke sadno dreve in cvetlice trajnice, je gremij sklenil, da ostane pri prvotnem sklepu, zlasti ker tudi druga mesta (Celje, Maribor itd.) na enak način krijejo svoje izdatke za parke itd. Obenem se namestnikom mestne vrtnarje prepove delati na privatnih vrtih, kolikor bi ta dela vršili obrtoma. — Josipina Markovič, branjevka, sme svojo prodajno barako, ki jo mora po naročilu mestne občine odstraniti, izjemoma še pustiti na dosedanjem svetu nasproti Sv. Kristofa do maja 1. 1932.

Zveza bojevnikov je zaprosila mestno občino, naj bi sodelovala pri ureditvi vojaških grobov. Sklenjeno je bilo, da se počeka na načrt in proračun, ki ga izdeluje g. prof. Plečnik. Vsekakor pa pripravljajo gremij, da prevzame mestna občina urejevanje teh grobov, dočim naj bi država in banovina vzdrževanje podpirali z rednimi letnimi prispevki. Za mestni fizikat, ki ne more več zmagovati svojih poslov zaradi porasta mesta in oddaljenosti skrajnih točk mesta, se nakupi avto; potrebna vsota je bila že v proračunu predvidena.

Na predlog načelnika mestnega gradbenega urada se dovoli tehnični terenski sekciji, da ame odkopati 5000 kvadratnih metrov prsti na travniku za Kolezijo v svrhu regulacije Gradašnice. — V rastlinjak v Tivoliju je bila že lani vneljena centralna kurjava, do novembra bodo vstavljeni vsa stekla: treba je na še navitje cevi in tri grelce. Dela so bila oddana najnižjemu

ponudniku trvdki Pičman za 34.000 Din. Stavba dovoljenja so dobili: Inženjer Medved Ivo za vrtni paviljon, Bukovec Josip za visokoprtilično hišo in mizarsko delavnico na Opekarski cesti, Bončar Matija za parno peč v pekariji in adaptacijo po nalogu obrtne oblasti, Dobrič Emil in Marija za enonadstropno hišo v Verstovski ulici, Breskvar Ivan za gospodarsko poslopje na Cesti v Mestni log št. 1 (umakniti se mora od sosedu vsaj šest metrov in toliko izpremeniti svoj stavbni načrt), Mavrič Anton za garažo in delavnico v Mariborski ulici, Pečnikar Anton za garažo na Dolenjski cesti, Sajević Rajko za hišo in prizidek za mizarsko delavnico, Grkman Ludvik, ki je prvotno nameraval zidati na Cankarjevem nabrežju trinadstropno hišo, za adaptiranje porta'ov nise, dr. Spiller-Muys za enonadstropno hišo na Mirju, Barbič Martin za dvonadstropno hišo na vogalu Masarykove in Maistrove ulice, Rovani Ema za enonadstropno hišo v Jamnikovi ulici, Adolf Stresen za visokoprtilično hišo v Mencingerjevi ulici, Kovčič Anton za prizidek nadstrešja v Suvo-borski ulici, Notar Alojzij za zasilno stanovanjsko barako v Perkovci jami blizu gorenske proge, hotel »Miklič« za izpremembo fasade.

Naprava kanalizacije je bila odobrena: Andreju Strublju, Mariji Ojstric, Jakobu Hlebsu, Aniti Klarman ter Trgovskemu in bolniškemu podpornemu društvu.

Uporaba dovoljenja so prejeli: Sojer Fran za visokoprtilično hišo, Splošna malo-železniška družba za transformatorsko postajo, inž. Turnšek Viktor za enonadstropno hišo, Hrovat Maks za dvonadstropno hišo, Valentičič Karel in Kovčič Anton za prtišneke hiše, Pinterič Marija za enonadstropno zgradbo, Odhor za ustanavljanje in vzdrževanje delavskih ustanov (Delavska zbornica) za adaptacijo.

Uporaba enonadstropnih hiš je bila nadalje dovoljena: Katici Subotić, Franji Kuštrin, Katinki Košiča, Ivani Ogrič, Janku Rozmanu, Lovru Šuštarju, Jožefu Oražnu, Mariji Škerjanc, Franu Jerkotu. Odobren je bil trinadstropni prizidek skladišča, ki ga je postavila trvdka Sever in Comp. na Gosposvetski cesti, dvonadstropna hiša »Doma tretjedenice«, enonadstropni prizidek Ivana Lasana in štirinadstropna palača Saveza grafičnih radnik na Masarykovi cesti.

Zadnja pot zagrebškega sokolskega delavca

Zagreb, 9. oktobra. n. Danes opoldne ob 4. je bil svečan pogreb zaslužnega sokolskega delavca br. Branka Palčića. Poslednje poti nacionalnega delavca se je udeležilo veliko število občinstva, zlasti iz sokolskih vrst Zagreba in številnih okoliških krajev. Iz Beograda je prispelo tudi odposlanstvo Sokolskega saveza. Med zastopniki zagrebških oblastev je bil tudi ban savske banovine. Od pokornika so se poslovili tajnik Sokolskega saveza Brozović, v imenu zagrebškega Sokola na Dušan Boguničev in končno delegat splitskega in delegat ruskega Sokola.

Naši kraji in ljudje

V Ptuj na banovinsko razstavo sadja!

Svečana otvoritev v nedeljo dopoldne — Popust na železnici — Zbor sadjarjev in sejem sadja — Kupci pridejo

Ptuj, 9. oktobra. Banovinska sadna razstava v Ptujju se odpre v nedeljo ob 10. uri po pokroviteljstvu g. banu. Odprta bo dnevno od 8. do 17. ure. Poleg razstave je razstaven odbor priredil okrepčevalnico. — Vstopnice k razstavi se dobijo v razstavnem prostoru in znašajo za osebo 5 Din, permanentne vstopnice pa po 10 Din. Dne 14. t. m. bo prost dan za sole, da obiščejo razstavo. Kdor se vozi po železnici, se lahko poslužijo enoletnega popusta, in sicer na ta način, da si kupi cel vozni listek pri vstopni postaji do Ptujja in ga da žigosati pri vstopni in izstopni postaji. Ko se vrne, si kupi samo polovični vozni listek, katerega da žigosati pri vstopni postaji v Ptujju, enako legitimacijo, da je razstavo posetil. Legitimacije se dobe pri razstavnem odboru v Ptujju pri blaginji v Društvenem domu. Vsak naj jo zahteva. Priprave za razstavo so v polnem teku

in se bližajo koncu. Sadje bo iz vseh sredov dravske banovine in iz našega sadnega izbora. Poleg tega bo tudi razstavljeno sadje, ki se ni v sadnem izboru. Ali pride v sadni izbor, o tem bo sklepal izredni občni zbor Sadjarskega društva v nedeljo ob 15. v gornji dvorani v Narodnem domu v Ptujju, kamor so vabljeni vsi člani Sadjarskega društva.

Na razstavi se bo prodajalo sadje in grozdje v zabojih in kosaricah in to v prostori nad dvorano, kjer bodo razstavljene še drugi, k razstavi spadajo predmeti. Kdor se zanima za našo sadno trgovino, za sadni izbor dravske banovine ter za lepo sadje, pakovano po zahtevah sodobne sadne trgovine, ta naj nikakor ne zamudi posetiti to razstavo s sadnim sejmom! Pričakovati je več kupcev sadja in je dobro, da se naši izvozniki sadja kakor sadjarji z njimi seznanijo.

glavo. Branitelj ugovarja. Med posvetovanjem je nekdo ponudil neznanu cigareto. Hvalično jo je sprejel in dajal geste, da bi si rad zapušil. Senat je sklenil, da ga izroče na nedoločen čas v očevalni zavod v Lepoglavi. Branitelj se je pritožil proti temu sklepu. Trdo vklepanega je nato poseben paznik odvedel iz dvorane v jetnišnico.

Spominska svečanost dobrovoljcev

Spominska svečanost in proslava 15-letnice bojevo 5. dobrovoljske divizije za svobodo Jugoslavije bo v Ljubljani drevi ob 20. v veliki unionski dvorani. Po nagovoru predsednika bo bivši dobrovoljec profesor g. dr. Ernest Turk predaval o borbah za svobodo in jugoslovensko edinstvo. Nadalje pa bo govoril tudi (glej sliko!)

predsednik Saveza dobrovoljcev Jugoslavije podpolkovnik g. Lujo Lovrič, ki se je v vojni kot dobrovoljec odlikoval z divnim junštvom, dokler mu sovražni ogenj ni vzel najdražjega — vid. Oslepel je na obeh očeh, toda z dušo in srcem je ostal neutrujen pobornik za svobodo, zedinjeno Jugoslavijo. Toplo in iskreno bomo dragega brata pozdravili drevi na spominski svečanosti, ki se je bodo udeležili tudi vsi ugledni predstavniki oblasti. Sodelovala bosta godba dravske divizije in pevski zbor.

Prof. Ivan Noč

znani pianist, ki bo na ponedeljkovem koncertu v Unionu v Ljubljani igral Čajkovskega.

Burgit
pomaga zanesljivo in brez bolečin!
Obliž za kurja očesa in obliščance.

Prijatelja je zabodel v prepiru

Usoden spopad med kmečkima fantoma po večernem likoju

Sevnica, 9. oktobra. Zadnje dni se vrše po deželi trgatve in razna druga kmečka dela; manjso proso, hčakajo koruzo, otpravajo korenje, obrezujejo repo. Vse to pa seveda ne gre drugače, kakor s primernim zalivanjem s pijačo. Žal, da kmečki fantje običajno ne poznajo prave mere. Čim pa so duhuvi s vinom razgreti, to seveda posledice žalostne: prepir, pretep, poboj. To je zadnji teden na dnevnem redu. Iz raznih krajev poročajo o tragičnih koncih raznih trgatve, zdaj tu zdaj tam se zablika nož. Jedva so nove poročale o krvavem zločinu v Obrihah pri Ljubljani, potem o krvavem vasovanju v Zalovčah pri Šmarjeti, že so tudi dogane podrobnosti o novi tragediji, ki se je odigrala v Pokleku št. 35, občina Bietek nad Sevnico in jo je »Jutro« že v četrtek zabeležilo.

Pri posestniku Jožetu Zuliču v Pokleku so meli proso. Pomagala sta pri delu tudi 23letni delavec France Kunšek in 23letni delavec Jože Romih. Po zaključku pridnega dela je dal hišni gospodar likof. Par litrov mošta in nekaj hruškova je bilo. Ni

bilo mnogo, saj jih je bilo pri delu zbranih 13, pa vendar je nekaterim udaril alkohol v glavo.

Kmalu, ko se je družba razšla, sta se pred Zuličevim hišo brez vsakega pravega povoda sprla Kunšek in Romih, ki sta bila drugače prijatelja. V jezi in razburjenosti je Romih zagrabil nož, zamahnil je večkrat proti Kunšku in že se je ta okrvavljen zgrudil v travo. Zulič, ki je ves prestrašen prišel gledat, kaj se dogaja, je našel Kunška nezavestnega, pomagati pa mu tudi ni mogel več, kajti nesrečni mladenič je kmalu nato izkvravlel.

Včeraj se je vršila obdukcija trupla, pri kateri so bili navzoči zdravnik dr. Turk in dr. Mušič ter sodnik dr. Orožen iz Sevnice. Komisija je ugotovila, da sta bila dva sunka smrtonosna in da je smrt nastopila zaradi izkvravljenja. Romiha, o katerem pravi ljudski glas, da je bojevit fant in da je vedno nosil nož pri sebi, so orožniki kmalu nato, ko se jim je bil sam prijatelj, izročili sodišču v Sevnici. Fant se zagovarja s silobranom, češ, da ga je Kunšek prvi napadel.

Nevaren vlomilec pod ključem

Vlomilca Antona Časa, ki je vlomil v Hribnikovo trgovino v Brez-nem ob Dravi, so prijeli v Osijeku

Marenberg, 9. oktobra.

O nevarni vlomilski topli, ki je strašila dolgo časa neizsledena po Dravski dolini, je »Jutro« svojčas že poročalo. Predzoročni vlomilski pajdasčino so sestavljali Verdinček Roman, Dobnik Avgust, Čas Anton in neki Mandelc. Tega so že pred meseci zaprla avstrijska varnostna oblast, ki so mu dokazala tatvino pri posestnici Felnerjev pri Sv. Antonu nad Eibiswaldom. Verdinček Roman in Dobnik Avgust, ki sta sodelovala pri tem vladu, sta pobegnila na našo stran, kjer sta nadaljevala tatvinski posel. Ker je bil Mandelc v zaporu, sta si dobila novih pomagačev, med katerimi se je posebno odlikoval muzikant iz znani delomržeč Čas Anton, doma od Sv. Vlada pri Slovenjgradu.

Ti so v noči 31. julija letos izvršili izredno drzen vlom v Hribnikovo trgovino in gostilno v Breznem ob Dravi. Pokradili so vse, kar jim je prišlo pod roke. G. Hribnik je imel škodo nad 12.000 Din.

Po približno 14 dneh so prišli vlomilcem na sled, za kar ima največ zaslug orožništvo na Remšniku. Vendar so aretirali takrat samo kolovodjo Verdinka Romana, njegovo ženo in še tri druge pomagače, ki so pomagali razpečavati ukradeno blago po okolici Guštanja.

Vlomilec Dobnik Avgust je kmalu po izvršenem vladu v Breznem pobegnil neznan kam ter še danes manjka za njim vsaka sled. Pa tudi Čas Anton, ki je bil udeležen pri raznih tatvinah, je začutil doma vroča tla. Kar na lepem ga je vzel nož. Seveda je vzel na potovanje s soboj tudi harmoniko in kolo, ki si ga je nekje izposodil. Vsa tatvinska trojica je bila namreč tudi zelo izveščana v tatvinskih koles, saj so je dognalo, da so pokradli v teku kratkega časa 11 koles. Na tatvinske pohode so se podajali vedno na kolesih.

Spleno se je takrat mislilo, da je odšel Čas Anton preko meje v Avstrijo, da še tudi tam malo pomuzicira, toda domneva je bila napačna. Ostal je pri nas. Ker pa je imel kolo in je dober vozač, se je pripeljal do Osijeka. Tam pa se je junak vdel sumljiv policijski, ki ga je aretirala. Spoznali so ga, da je identičen s Časom, ki so ga že dalje iskali vsepovsod. Te dni so ga privedli iz Osijeka v zapore okrožnega sodišča v Mariboru, kjer bo lahko skoz zamrežena okna gledal, kako se ljudje vozijo s kolesi, ki jih on ne more več doseči.

Nedvomno bo tudi Dobnika prej ali slej zagrabila roka pravice, tako bo potem vsa družba prejela plačilo, kakršnega zaslužil.

Cene kruhu

v obrtni maloprodaji

Ljubljana, 9. oktobra.

Ban dravske banovine g. dr. Drago Marušić je izdal naslednje uredb:

Na podlagi dopolnitve uredbe g. ministra za trgovino in industrijo o cenah kruha z dne 23. septembra 1931 določam, da veljavnostjo od 8. oktobra in do nadaljnjega cene kruha v obrtni maloprodaji na teritoriju dravske banovine in je računano za 1 kg tako-le: za beli kruh (iz pšenične moke št. 0) Din 4,40, za polbeli kruh (iz pšenične moke št. 4 s 30 odst. primesjo pšenične moke št. 6 ali ržene moke) Din 3,80, za črni kruh iz pšenične moke št. 6 s 30 odst. primesjo ržene moke) Din 3,10.

Ta cenik mora biti nabit v prodajalnih prostorih. Opozorjam še na določilo zgoraj navedene min. uredbe odstavek 3., stavek 2., ki se glasi: Mešanje posrednih vrst pšenične moke nižje cene, kakor tudi mešanje z drugo moko manjše vrednosti (ržena, ajdova, koruzna, krompirjeva in dr.) je dovoljeno samo, če se cene takemu kruhu ustrezno znižajo. Razume se pa, da mora biti mešanje moka označeno v prodajalni tako, da more kupec tudi neopozorjen to videti.

Upravna (policijska) oblastva ter občine uprave so dolžne, da strogo nadzirajo, da se ta uredba ne bo kršila. Kdor bi uredbo kršil, bo najstrožje po zakonu kaznovan.

Pozor, avtomobilisti!

Ljubljanska mitnina zopet uvedena!

Avtomobilski klub obvešča avtomobiliste in motocikliste: Glasom obvestila mestne občine je ministarstvo financ dovolilo zopetno pobiranje mitnine od motornih vozil v prejšnji višini, radi česar stopijo v veljavo vse svoječasne odredbe glede izdajanja mitniških potrdil s strani tukajšnje Avtokluba za ljubljanske avtomobiliste in motocikliste. Pobiranje mitnine se začne že jutri 10. t. m. Glede mitniških znakov je dosežen z ravnateljstvom mestnega dohodarstvenega urada sledeči sporazum: Vsi stari mitniški znaki oziroma potrdila za osvoboditev mitnine ostanejo še nadalje v veljavi. V kolikor pa so jih lastniki zavrgli ali izgubili, dobe v tajništvu kluba, Kongresni trg 1-I. duplikate. Izkazati se je pa, da je mestni davek na motorna vozila plačan pri mestni blaginji za tretje in četrto četrtletje 1931, oziroma je ta davek položiti pri blaginji Avtokluba.

Ker je po opazovanju večina ljubljanskih vozačev motornih vozil uničila svoječasno izdana potrdila, je pričakovati zlasti v prvih dneh velikih naval radi izdaje novih potrdil; zato se naprošajo prizadeti, da v svrhu hitrejšega in lažjega poslovanja predložijo tudi spričevalo o pregledu vozila. Oni lastniki vozil pa, ki dosedaj niso uživali te ugodnosti in so podvrženi plačevanju mestnega davka tudi za razdobje od 1. januarja dalje, naj predložijo potrdilo o plačnem mestnem davku tudi za prvo in drugo četrtletje 1931.

Smrt pod vlakom

Ljubljana, 9. oktobra.

Z današnjim dolenjskim osebnim vlakom, ki pride okrog pol 9. zjutraj v Ljubljano, so pripeljali tudi nekdo ženo, težko poškodovano in nezavestno. Imela je razbito glavo, v ustih so ji manjkali zobje. Neznanko je avto reševalne postaje, ki je bila že prej o tem telefonično obveščena z Grosupljega, prepeljal v bolnico. Tam so starki skušali pomagati, toda vsaka pomoč je bila zaman in neznanka je okrog 11. zjutraj težkim poškodbam podlegla.

V upravi bolnice so vedeli samo to, da je bila neznanka povožena blizu Ribnice in da je stara okrog 60 let. Popoldne je bila ugotovljena identiteta nesrečne žene. Spoznali so jo njeni sorodniki, ki so se pripeljali v Ljubljano. Je 60letna zasebnica Marija Lušinova iz Utavice pri Ribnici. Prišla je bila pod vlak in bo podrobnosti o njeni nesreči ugotovila komisija.

Konji po 50 Din

Subotica, 9. oktobra.

V Zgornji Bački so se letos ves avgust in september kar vrstile predrzne konjske tatvine. Samo v občinah Kaniza, Senta in Topola je bilo ukradenih nad 20 konj in so se orožniki za oskodbanci vred zamenj trudili, da bi prišli na sled predrznim, očitno dobro organiziranim konjskim tatvovom. Preiskali so naselbine, v katerih prebivajo ljudje, ki se pečajo z žvečnimi posli, za ukradenimi konji pa ni bilo sledu.

Ten dni pa je bil v Senti sejem in je neki orožnik naletel na cigana, ki je prodajal konja za celih 50 Din. Cigana so aretirali in povedal je, da se piše Tima Jovanović ter je tudi priznal, da je prodajal ukradene konje po Banatu. Ko so preiskali taborišče, v katerem je prebival z drugimi cigani, so našli nekaj ukradenih konj, naka so zaprli še njegovo ženo in nekaj drugih ciganov. Organizatorja konjske tatvine sta bila, kakor se je izkazalo po kratkem zaslišanju, baš cigan Tima Jovanović in njegova žena, ki je stara komaj 14 let ter je svojega moža v moški obleki spremljala na tatvinskih pohodih.

Spominjajte se slepih!

Rimsko taborišče Mogorilo v Hercegovini

Uspeh dolgotrajnega odkopavanja — Poset arheologov iz vse Evrope

Sarajevo, 9. oktobra.

Južno od Čapljine v Hercegovini so odkrili rimsko taborišče Mogorilo, katero so odkopavali že od zadnjih let prejšnjega stoletja. Takrat je uradnik tobačne monopolne postaje v Čapljini, neki Valasek, ki se je sam mnogo bavil z raziskovanjem starin, obvestil sarajevski muzej, da se nahaja blizu Čapljine gotovo mnogo ostankov iz stare rimske dobe, katere bi zamogla spraviti na dan samo večja arheološka ekspedicija. Začetek izkopavanja je organiziral in vodil tedanji kustos sarajevskega muzeja, profesor dr. Karl Pač, ki pa svojega dela ni mogel dovršiti, ker je bil odpoklican kot profesor na dunajsko univerzo. Njegov naslednik je sedaj direktor arheološkega muzeja v Splitu dr. Mihovil Abramčič, ki je s pomočjo drugih naših arheologov in strokovnjakov uspešno dovršil dolgotrajno delo.

Kakor je ugotovil že dr. Pač, ko je bilo odkopavanje šele v začetku, izhaja rimsko taborišče Mogorilo iz dobe, ko so gradili Rimljani celo vrsto zaščitnih taborišč od

Knina do Dubrovnika, da zavarujejo pred sovražnimi napadi Primorje in zlasti bogato trgovsko središče Narono, ki je stalo tam, kjer je sedaj vas Vid pri Metkoviću. Taborišče je bilo obdano z močnim obzidjem v obliki četverkotnika in na vsakem vogalu so bile zgrajene posebne utrdbe. Kakor se vidi na ostankih, je postalo taborišče Mogorilo enkrat žrtev požara in je bilo pozneje dokaj časa zapuščeno, ker gotovo prej navedena prometna črta Rimljanov ni bila več ogrožena od sovražnikov. Šele pozneje, ko so severno od Donave naseljeni Germani in Sarmati začeli vdirati na področje rimskega cesarstva, je bilo taborišče zopet obnovljeno in so se po možnosti, kakor se danes dobro vidi, uporabljali pri tem tudi stari zidovi.

Sedaj je to starodavno rimsko taborišče popolnoma urejeno za poset turistov in ima tudi svojega čuvaja. Urejen je tudi muzej vseh starinskih predmetov, ki so bili najdeni med izkopavanjem. Te dni bo staro taborišče obiskala večja skupina arheologov in umetnostnih zgodovinarjev iz vse Evrope.

Zgledno delo trboveljskih Kolašič

Dnevno oskrbujejo s hrano nad 100 revnih otrok — Skrb za siromašne matere — Priprave za veliko obdarovanje na kraljev rojstni dan

Trbovlje, 9. oktobra.

Šele letos na Jožefovo si je trboveljsko žensko ustanovilo podružnico Kola jugoslovenskih sester, a že v tej kratki dobi obstoja so Kolašiče pokazale zelo resno delo. Začele so tam, kjer je bila pomoč najnujnejša: že 4. maja so otvorile kuhinjo, kjer dobiva vsak dan kosilo krog 100 najrevnejših otrok — to so sami otroci rudarjev, upokojevcev, nezakonska deca, sirote. S tem je storilo Kolo največ in najlepše kar je moglo — pomoč otrokom, ki so gotovo najmedolžnejša žrtev velike krize, ki jo posebno v Trbovljah težko občutimo. Med počitnicami se je število oskrbovanih otrok nekoliko skrenilo, ker so odšli nekateri s klonijo Rdečega križa, z gospodinjicami itd. na počitnice, s početkom šolskega leta pa je njih število spet prekorajilo 100.

V kuhinji je bila v začetku nameščena s plačo samo kuharica; šele v prav zadnjem času, ko so Kolašiče glede na deljenje pouk in veliko razdaljo — kosilo bi se bilo moralo deliti v treh oddelkih in bi zadnji oddelk dobil že vse premano — sklenile, da dobivajo otroci vodenske šole kosilo v kuhinji kakor doslej, otrokom trboveljske šole pa se pošilja z avtom v šolo, kjer jim ga učiteljice razdele in tma kuharica pomočnico. Pri nadzorstvu in pri razdeljevanju hrane se brezplačno vrste Kolašiče same.

Večje zneske, s katerimi se je omogočila ta prekoristna akcija so darovali: ministarstvo za socialno politiko, kr. banska uprava, Mestna hranilnica ljubljanska, centrala TPD v Ljubljani, podjetje Dukič in je mesečno podpora, Rudarska družba I. in II. skupine ter Akademsko pevsko društvo Obilič ob priliki svojega obiska v

Trbovljah. Ob tej priliki je »Obilič« tudi izvolil trboveljsko podružnico Kola za svojega častnega člana. Tukajšnja rudniška uprava daje prostore, kurjavo in luč, steklarina v Hrastniku je darovala stekleno posodo, tvrdka Rakusch v Celju pa kuhinjsko posodo za polovično ceno. Nadalje se je trdka Slamič že večkrat bogato spomnila našega Kola. Pa tudi trboveljske gospe mislijo često na kuhinjo, posebno se odlikuje soproga ravnateljca g. Vilma Pauerejeva. Hrana v kuhinji je dobra in tečna, obstoji vedno iz dveh jedi. Tedensko nadzira kuhinjo glede na kakovost hrane in na snago tukajšnji zdravnik dr. Jensterle.

Pa to še ni vse, kar je storilo naše Kolo: v maju je priredilo materinski dan in v juniju moralno in gnotno dobro uspelo akademijo. Z dohodki teh dveh prireditvev je na Vidov dan obdarovalo in pogostilo 54 najrevnejših starih žen-mater, ki so se s solznimi očmi zahvaljevale. Ob priliki odkritja spomenika kralju Petru I. Osvoboditelju je darovalo trboveljsko Kolo vrec, ki je bil edini zlat in priznana najlepši med vsemi. Za 17. decembra pripravljajo Kolo po možnosti skupno z drugimi dobroteljnimi društvi obdaritev kar največ otrok z obleko, obutvijo in živili, ker so Kolašiče mnenja, da je to najlepši način proslave rojstnega dne Nj. Vel. kralja. Priprave so že v teku in vsaka Kolašiča je obljubila sodelovati na ta ali oni način: ene bodo zbirale prispevke, druge šivale itd., vsaka pač, kar in kolikor bo mogla. Obračajo se tudi na javnost, da jim pri tem pomore. Vsak, kdor le more, naj jim priskoči na pomoč, vsak tudi najmanjši dar je dobrodošel. Tudi staro obleko bodo prenavljale in nove šivale, samo da bo kar največ otrok obdarovanih.

Nem in neznan vlomilec pred senatom

Nikdo ne vé, kdo in odkod je — Vlomil je v Ambrožičevo trgovino pri Dobravi — Oddan za nedoločen čas v očevalni zavod v Lepoglavi

Ljubljana, 9. oktobra.

Sodna kronika že dolgo ne beleži tako nenavadnega kriminalnega primera, kakor se je dogodil danes pred malim kazenskim senatom. Vrstile so se sprva običajne razprave zaradi tatvin in naposled je jetniški paznik potisnil na zatožno klop visokega, krepkega neznanca. Pred sodnike se je postavil v vzravani in nepremični pozi okoli 30 let star človek, mišičast in gostih črnih las. Močno ima vzhodno čelo, a njegov pogled brezizrazno plove po dvorani. Stoji kakor lipov bog, slično, kakor je France Levstik opisal Bežanca, ko je stal za svetnika v kapeli.

Nikdo, tako ne policija niti sodišče, ne vé, kdo je ta mož, kaj je, od kod je doma, kdo sta mu oče in mati. Ni in ni o njem nikakih podatkov.

Predsednik senata s. o. s. g. Anton Mladič je kratko omenil, da se sedaj prične razprava po § 110 kaz. postopnika proti neznanemu človeku zaradi tatvine. Po tem paragrafu se namreč vrše razprava proti

nesrečnikom, ki niso za svoja dejanja kazensko odgovorni, a so nevarni tujcem imetju ali življenju ter se morajo zato s sklepom sodišča oddati za gotov čas v očevalni zavod v Lepoglavi.

Predsednik je nadalje kratko referiral, kaj je preiskava dognala. Neznavec se je poleti pojavil okoli Dobrave, govoril je primorsko narečje. Nekoč se je zglasil tudi v Ambrožičevi trgovini blizu Dobrave in še tisto noč (27. junija) je bil izvršen vlom. Neznavec je odnesel razne jestvine in blago v skupni vrednosti 2300 Din. Nekaj časa pozneje sta ga dva lovca ujela v bližnjih gozdovih. Imel je s seboj nahrbtnik, v katerem so našli nekaj pri Ambrožiču ukradenih stvari. Obema lovca niti dal od sebe nikakega glasu, prav tako tudi ne orožnikom na Brezovici. Od njega kratkoma niti izvedeti prav nič. V jetnišnici se smeji in žvižga. Pazniki imajo vtis, da simulira. Psihijatri pa so mnenja, da neznavec trpi na shizofreniji, po domače, da je izgubil momentano dar govora. Na psihijatričnem oddelku ni govoril ves čas nič. Ni reagiral niti na luč, Pač se, krenji in spakredavo se reži. Berači rad za cigarete. Med narkozo je besedičil. Gluh ni, so dejali psihijatri. Učitelj gluhoenmenice je poskušal z njim govoriti z vsemi, med gluhoenimi običajnimi znaki. Rezultat negativen. Po poročilu ga je predsednik nagovoril:

— Ali veste danes kaj povedati?

Nič. Sledila je samo čudna gesta z rokami. Državni tožitelj je pripomnil: »Boste pa v Lepoglavi govorili! Prav tako nikake reakcije. Državni tožilec takoj nato predlaga, da se neznavec odda v Lepo-

Elitni

Kino Matica

Danes velika premiera
popularne ocarljive

Emerich

Kalmanove

operete sladkih melodij, petja in smeha

Pustna vila

V glavnih vlogah:

Anny Ahlers

primadona Theater an der Wien.

Szöke Szakall,

Walter Janssen,

Ernst Verebes,

skrbje za smeh in zabavo!

Krasni dopolnilni spored!

Predstave: danes ob 4., 7½ in 9 zvečer.

Predprodaja vstopnic od 11. do pol 13. ure.

Telefon 2124.

Kino Ljubljanski dvor

Telefon 2730

DANES PREMIERA!

ob 4., pol 8. in 9.4. zvečer!

Vera in zaupanje

Po sloviti noveli Hermana Sudermanna
Cene Din 4 in 6 pri vseh predstavah.

Iz škoške Loke

Volitve. V Škojki Loke je bilo vloženih samo 5 reklamacij, kar kaže, da je bil volilni imenik sestavljen zelo vestno. Šlo je le za akademike. Razveseljivo pa je dejstvo, da prodira tudi v širše vrste prebivalstva spoznanje, kako važne so volitve. Škojka Loka bo brez dvoma prav lepo manifestirala za politiko 6. januarja, ker se zaveda, da je le v složenem, izvenstrankarskem delu zajamčena srečna bodočnost Jugoslovencov.

Školsko gledališče odpravi v nedeljo svojo sezono. Pridni diletantje uprizorijo v režiji br. Košca veseloigro »Pegico mojega srca«. Pridite!

Zasluge mladine. Z gobami, ki so dale marsikomu par kovačev zaslužka, je iz večine pri kraju. Pač pa se mladina prav živahno udeležuje pri nabiranju raznih rastlinskih plodov. Otroci zbirajo posušeno seme gabra, lipe, lipovca, jesena, cvetnega jesena in javorja. Semena kupuje g. Janko Potocnik, trg z usnjem na Mestnem trgu. Ključni žlahtni kostani, ki ga prodajajo po 1.50 do 2 Din za kg, divje pa po 25 par.

Iz Kranja

Levstikova proslava bo drevi ob pol 21. v Narodnem domu. Vabljeni vsi!

Tajništvo zadruge rokodelskih in sodnih obrtov v Kranju je prevzel 6. t. m. podnačelnik zadruge Josip Šiška. Kranj, Glavni trg št. 116. Zadruga posluje vsak delavnik od 8. do 12., v ponedeljek pa od 8. do 12. ure in od 2. do 4.

Iz Trčiča

Nova planinska pridobitev. V cestarski hiši pri Sv. Anji je že več let prazno stanovanje za cestarja. Stanovanje ima večjo in manjšo sobo, kuhinjo in vse priključke. Tržiška podružnica SPD je poslala banko upravo, da ji prepusti proti majhni najemni na prosto stanovanje, kjer bo priredila udobna planinska prenočišča za turiste in smučarje. Banka uprava je pokazala za to vprašanje polno razumevanje in dala proti malenkostni najemni stanovanje v tej hiški podružnici SPD v Trčiču v najem. Na svoji seji je odbor sklenil, da bo stanovanje preuredil za prenočevanje smučarjev in turistov še pred začetkom zime. Oskrbništvo bo prevzel cestar g. Kralj. Smučarjem in turistom bo gotovo ustreženo, ker bo poleg prenočišča moglo dobiti tudi vsakojaka okrepčila in jedila.

Prva telovadna akademija v tekoči sezoni je bila v nedeljo v Sokolnici. Nastopili so vsi oddelki razen dece. Tehnično sta pripravila akademijo načelnik br. Markelj in načelnica s. Azmanova. Vse točke so bile od številnih gledalcev z velikim odobravanjem sprejete. Vse točke je spremljala na klavirju s. Kalingerja.

Iz Hrastnika

Kino Narodni dom predvaja v soboto in nedeljo Metro-film »Busterjeva karjera«.

Iz Trbovelj

Zveza bojevnikov v Trbovljah. V nedeljo se je vršil v Fortetovi gostilni ustanovni občni zbor Zveze slovenskih bojevnikov. Glavni odbor je zastopal na obnem zboru g. Ivo Matičič, ki je pozival zborovalce k vztrajnemu delu, da se vojno tovarštvo med trboveljskim prebivalstvom ponovno poživijo. Občni zbor je pozdravil tudi delegat glavnega odbora g. Rudolf Wagner. Pri volitvah je bil izvoljen za predsednika g. Miroslav Ratej, kateteh in kurat v rezervi, za prvega podpredsednika učitelj g. Adalbert Božič, za drugega podpredsednika rudar g. Ivan Mak, za tajnika rudniški kancelist g. Ivan Miklavčič, za blagajnika g. Simon Grobelšek in 6 odbornikov. Za častne člane so bili izvoljeni gg. Stauegger Franc, Matičič in Wagner. Novoizvoljeni predsednik je pozval zborovalce, da pozdravijo Nj. Vel. kralja Aleksandra I. s trikratnim »Živio!« Zborovanje je poteklo v najlepšem soglasju vseh zborovalcev.

Za pomoč pasivnim krajem. Krajevni odbor RK nam je poslal: V smislu naročila banke uprave dravske banovine in ereskega načelstva v Laškem vladno vabilo zastopnike občinske uprave, duhovništva, zastopnike narodnih in dobrodelnih društev in vplivne in ugledne občane na sestanek v občinski posvetovalnici v

Trbovljah v četrtek 15. t. m. ob 16. Predmet posvetovalnega bosta ustanovitev pomožnega odbora za pomoč pasivnim krajem in posvetovalne o pomoči potrebnim sodržavljanom in našim najozjim rojakom. Vsaka korporacija naj blagovoli delegirati enega polnomočnega zastopnika.

Promenadni koncert. Delavska godba priredi v primeru lepega vremena v nedeljo 11. t. m. ob pol 16. na trgu pred cerkvijo promenadni koncert.

Kino Sokol predvaja drevi ob 20. zvočno opereto »Zemlja solnce« (Richard Tauber) in Foxov zvočni žurnal.

Iz Kočevja

Smrt uglednega meščana. V nedeljo dne 4. oktobra so pokopali bivšega trgovca in občinskega svetovalca, meščana kočevskega gospoda Josipa Oswaldia. Pokojnik je bil koncilijant, mož, ki je v življenju zlasti revežem storil obilo dobrega. Iskreno je ljubil tudi nas Slovence. Nemški soseščani ga ohranijo v hvalnem spominu tudi zato, ker jim je za primeren znesek prodal svojo krasno hišo na Glavnem trgu, kjer imajo sedaj hranišnico, odnosno svoj »narodni dom«. Naj počiva v miru!

Ustanovitev društva Dijaške kuhinje. Dne 5. t. m. zvečer se je ustanovilo posebno društvo Dijaška kuhinja v Kočevju s ciljem, da gmotno in moralno podpira srednješolsko mladino kočevske države realne gimnazije. V stekleni dvorani Cinkljevega hotela se je zbralo nad 30 dam in gospodov iz mesta. Zborovanje je v imenu pripravljalnega odbora otvoril banki svetnik in odvnetnik g. dr. Sajovic, podal kratko poročilo o pripravah, in prečital od oblasti potrjena pravila. Takoj se je vpisalo 34 članov in članic, med njimi eden ustanovni (500 Din). Članarina se je določila na 5 Din mesečno. Pri volitvah je bil soglasno izvoljen za predsednika novega društva direktor državne realne gimnazije v Kočevju g. Anton Burgar, v upravnih odbor pa gospe Franja dr. Česarčeva in Urška dr. Sajovičeva, profesor g. Ivan Polovič, profesor g. Maks Stanovnik, sodnik g. dr. Jože Arko, podnačelnik g. Ivan Bavdek, nadzornik g. Teo Betriani, za namestnika učitelja g. dr. Lovšič, in g. inž. Bohuslav Zagar, dalje za predsednika nadzornega odbora g. dr. Ivan Sajovic, za člana pa odvnetnik g. dr. Janko Lavrič in učitelj g. Vilim Koutny. Novoizvoljeni predsednik je podal nato smernico za delovanje novega društva. G. dr. Lavrič je poročal, da Vincencijeva konferenca v Kočevju oskrbuje 7 dijakov in žrtvuje mesečno 2000 Din, a na tej višini najbrže ne bo mogla dolgo vzdržati. Zato se izjavlja za sodelovanje z društvom in s podporino iz Dijaškega doma. Predsednik Dijaškega doma g. dr. Sajovic je izjavil, da je z nevestnostjo čital v avgustu dnevnega časopisa, da se v Kočevju tudi na polju podpiranja mladine ustvarja neko strankarstvo in da ga zato veseli, ko sliši sedaj glas po koncentraciji. Potek zborovanja je pokazal, da se tudi kočevski kot zaveda velike važnosti vzgoje bodoče inteligence.

Gledališke predstave. Naši akademiki so v soboto 3. oktobra uprizorili znano kmečko šalo »Trie vaški svetniki«. Igra ni bila dovolj naštevirana in so na par mestih igralci delali vtis, kakor da so pri glavni skušnji, ali da se v zadregi s svojim smehom naravnost norčujejo iz gledalcev. Drugič morajo biti akademiki bolj previdni, drugače bodo zapravili vse ugled svojega tukajšnjega društva. Tudi se nam ne zdi posrečeno, da posegajo po neslovenskih delih in to celo takih, o katerih kvaliteti so mnenja zelo deljena. Kažite mladini našo gledališko literaturo, od noseno dobre gledališke komade drugih slovenskih narodov in to po dostojni pripravi, ali pa prenehajte!

Zbirka Rdečega križa. Požrtvovalne gospe iz Kočevja pobirajo po mestu prostovoljne darove za kraje, prizadete po suši in so zbrale že nad 4000 Din. Tako bo dokazalo tudi kočevsko meščanstvo, da v davežljivosti neče zaostajati za drugimi mesti dravske banovine.

Iz Krškega

Sahovski klub. Kakor smo nedavno napovedali, se je zgodilo. Agilni krški šahisti so ustanovili svoj klub, ki bo gotovo mnogo pripomoglo k temu, da se razvijejo in utrdijo šahovske sile, katerih je v Krškem prav dosti. Sprito dejstvo, da je v mestu nekaj pravih mojstrov, pričakujemo, da se bo novega društva oprijelo vse, kar čuti veselje do te prelepe igre. Morda tudi ne trdimo preveč, če napovemo, da nas v bližnji bodočnosti naši mojstri presenetijo s kakimi simultankami.

Iz Radeč

Tudi pri nas se že pridno pripravljamo na volitve 8. novembra. V našem mestu je 927 volilnih upravičencev. Reklamacij ni bilo vloženih. Sedanja občinska uprava z županom g. Antonom Poljančev na čelu se trudi, da uvede v procvit občine čim več prožnosti in delavnosti.

Školsko plesno večerje svoje svoje svoje. Z zadnjo dramsko prireditvijo »Dobri volak Svejke« v režiji br. Frica Trepečnika, je Sokol dokazal, da ima prav dober kader dramskih moči. Sedaj pripravljajo »Stilmondskega župana« v režiji br. Pečnika. Društveno življenje je razmeroma že dokaj živahno. V pripravi je plesna šola. V dvorani kina »Jadranc« bo v nedeljo prirediteli hrastniški rudarji zanimiv koncert, za katerega vlada veliko zanimanje.

Esperantsko gibanje kaže prav lepe znake napredovanja. V nedeljo 4. oktobra se je vršilo v tukajšnji kavarni zanimivo predavanje o esperantu. Predaval je g. Danilo Herkov iz Ljubljane.

Kino Jadran, ki stalno skrbi za ceneno zabavo in razvedrilo daje ob sobotah in nedeljah redne prestave z najpestrejšimi in najboljšimi sporedi.

Iz Slovenske Bistrice

Prva razstava sadja. Podružnica sadjarskega društva se je po prizadevanju svojih funkcionarjev gg. Viktorja Zafošnika in Vinka Gornjaka odločila prirediti ogled in razstavo sadja z namenom, da poglobi zanimanje za sadjarstvo in da nudi kmetom priliko spoznati najbolj priporočljive vrste sadja. Ta namen se je agilni podružnici docela posrežil. Razvrščena je bila razstava v prostorni delavnici meščanske šole, kjer se je vršila v nedeljo otvoritev. Ob tej priliki je predaval g. inž. Ferlic o pospeševanju sadjarstva, g. Apčič o Mariboru pa o razbiranju, spravljaju in prodaji sadja. Navzočih je bilo nad 100 poslušalcev. Na razstavi so bile zastopane večinoma vse vrste sadja iz našega okraja, najbolj pa kanadke, boskoopski in damsonski kosmač, Bellefleur, londonski peping in bobovec. Vendar je priporočljivo, da se sadjarji v bodoče opreimejo ožjega sadnega izbora, ki obsega za naše kraje kanadke, Baumanovo raineto, porenjski krivopelc in boskoopski kosmač. Poleg jabolk je bilo razstavljeno tudi grozdje (razni rilingi, žlahtina, silvarci in traminci), hruške in orehi. Izmed 30 razstavljalcev navajamo zlasti gg. Blaža Laha, Simona Pušnika, Fr. Repnika in M. Bervca iz Črešnjevca, dr. Jos. Pučnika in A. Stiglerja iz St. Bistrice, Viktorja Zafošnika in Ivana Pogorevca iz Sp. Nove vasi, K. Javornika iz Lukanje vasi ter Ivana Asiča iz Laporja, ki so razstavili posebno izbrano sadje v lepo urejenih skupinah. Razstavo si je samo v nedeljo ogledalo nad 500 ljudi, predvsem okoličanov. Pojavilo pa se je celo nekoliko kupcev iz inozemstva. Uspeh je torej povsem zadovoljiv in je želeli, da bi se slične prireditve ponavljale vsako leto.

Proti vhaianju infekci-
joznih klic skozi
ustno
duplino

Dobivajo se
v vseh lekarnah dr. Wandera
Cena malega za-
vojnika Din 8.—, več-
kega zavojčka Din 15.—

Prva sokolska prireditve na Spodnji Poljskavi. Najmlajša slovenjebistriška sokolska edinica, četa na Sp. Poljskavi, je imela v nedeljo svoj prvi nastop, ki je ne pričakovano dobro uspel. Poleg domačinov so sodelovali člani matičnega društva in sosedje iz Pragerskega in Hoč. Izpred šole se je formalna lepa povorka s konjeniki domače čete in z godbo mariborske »Drave« na čelu. Krenila je po okrašenih vasi na telovadišče na preurejenem dvorišču gostoljubnega člana K. Hrastnika. Tu so se vrstili v naglem tempu nastopi posameznih oddelkov (skupno 166 članov, članic in naraščajo) pod vodstvom slovenjebistriškega načelnika J. Stoparja. Nastop je ponovno dokazal, da sokolske delavnosti prodira zmagovitost po naših vaseh in pridobiva vedno večji krog pripadnikov. Vidni napredek jamči, da so naše podeželske sokolske edinice osnovane na zdravi in življenjski zmožnosti podlagi, kar je tudi udarjal v svojem nagovoru starosta doktor Pučnik. Za obilno udeležbo občinstva in za neumorno delo vaditeljev in članov se je kratko zahvalil šolski upravitelj Kopriva.

Zborovanje pašniške in gozdne družbe se bo vršilo v nedeljo 11. t. m. ob 9. v hotelu Beograd. Poročal bo delegat centralne iz Ljubljane. Med drugim je na dnevnem redu razprava o razdelitvi veleposelstniških gozdov. Sprejemali se bodo novi člani, nakar vse agrarne interese se posebej opozarjamo.

Iz Ptuja

Ljudska knjižnica. Marsikomu gotovo še ni znano, da imamo v Narodnem domu bogato založeno ljudsko knjižnico, ki ima poleg slovenskih tudi nemške in hrvatske knjige na razpolago. Knjižnica je

odprta vsak tork in petek od 18. do 20. ure. Želimo, da bi jo ljubitelji dobrega štiva marljivo posejali!

Cestni policijski red se pri nas malo upošteva. Kolesarji so si osvojili poti, ki so izključno namenjene pešcem. Se posebno se je pa ta razvada razpasla na periferiji. V mestu samem pa vidiš v zgodnjih jutranjih urah, kako vozijo z mesarskimi vozčki po pločnikih. Podanih je že več prijav na policiji in bi bilo želeli, da se prestopki eksperimentalno kaznujejo, ker je le na ta način dana možnost, da se razmere v tem pogledu izboljšajo.

Nova steklarska trgovina. Končno dobimo slovenskega steklarja, ki je bil že zelo potreben. Lokal je dal na razpolago znani trgovci Alojz Brenčič.

Živilski trg je letos med drugim tudi zelo dobro založen z grozdcem, ki ga prinašajo kmetje iz naših gor in v koših. Cena je zelo nizka in ga dobiš kg že za 3 do 4 Din, tako da si ga lahko privoščijo vsi sloji.

Živilski sejem. 6. t. m. je bilo pripranih 239 krav, 161 telic, 163 volov, 51 bikov in 75 konj. Cena je bila od 2 do 5 dinarjev. Konji so se prodajali od 1200 do 3200 Din. Prodanih je bilo 376 glav živine. 7. t. m. je bilo pripranih na evinjski sejem 49 prascev in 205 svinj. Cena od 5 do 8.50 Din za kg. Prodanih je bilo 97 svinj.

Kino bo predvajal drevi ob 20. uri in nedeljo ob pol 19. in pol 21. uri nemi film »Kri naj govori«.

Iz Gornje Radgone

Osebnosti. Od oddelka finančne kontrole v Rogoševih v Prekmurju je bil premeščen h glavnemu oddelku finančne kontrole v Gornji Radgoni podpredsednik Alojz Dolenc, od tukajšnjega oddelka pa je premeščen k oddelku pri Sr. Lovrencu na Pohorju podpredsednik Stefan Mozer.

Obrotna nadaljevalna šola. Minilo nedeljo se je vršilo vpisovanje obrtniških vajencev v obrtno nadaljevalno šolo. Število vpisanih vajencev se je v primeri s prejšnjimi leti znatno zvišalo. Tukajšnja obrtna nadaljevalna šola ne obiskujejo samo vajenci iz trga Gornje Radgone, ampak tudi iz Podgradja, Lutverceva, Polje, Črešnjevca in Hercegovščaka. V kratki dobi, odkar je ustanovljena obrtna nadaljevalna šola, so imeli močnejši priliko prebrati se, da čas, katerega prebije vajenec v šoli, ni izgubljen. Kot lep vzgled naj služi vsem ukrep Zadruge tesarskih in studenčnih mojstrov za gornjeradgoški okraj, ki zahteva, da posejajo obrtno nadaljevalno šolo v Gornji Radgoni vsi njihovi vajenci.

Železniško progo med trgov Gornjo Radgono in sosednim avstrijskim mestom sprja ogromen štiriobočen železen most preko obmejne reke Mure. Od cele konstrukcije tega mosta pripadajo naši železniški upravi dva oboka, ki že mnogo let nista bila prepleškana z oljnato barvo. Zaradi tega je začela rja razjedati ogromno železno ogrodje. Škoda je postajala vedno večja in je naposled železniška uprava odredila pleskanje. Potrebni stro-

Iz življenja na deželi

MOJSTRANA. Triglavsko pevsko društvo preživlja v poslednjem času hudo krizo. Zapustili so nas močje, ki so pomagali graditi temelje društvu, med njimi podpredsednik finančne kontrole g. Ivan Spiletič, ki je odšel na novo službeno mesto v Domžale. Daje se je preselil v Bohinjsko Bistrico društveni tajnik g. Ivan Fern in v kratkem nas zapusti še predsednik društva postajni načelnik g. Anton Rebol, ki je premeščen v Ljubljano. Lepa je doba 26 let nepretrganega službovanja na enem mestu, ki jo ima g. Rebol za seboj kot prometni urednik na postaji Dovje - Mojstrana. Že kot mladenič je bil g. Rebol navdušen pevec. Ko se je ustanovilo pevsko društvo, je bil med prvimi, ki mu je pomagal in je bil tudi izvoljen kot njegov predsednik. Zelo malo pogrešali vse tri priljubljene pevce. — Delo v sokolski dvorani hitro napreduje. Zidovje se je na novo prepleškalo, napravile so se nove klopi, oder, kulise in vse potrebno za orodno telovadbo. Manjka samo še električna napeljava. — V zadnjem času so nastale v društveni upravi Sokola večje izpremembe. Župa je imenovala popolnoma nov odbor, v katerem so: starosta Rabič Franc, podstarosta Klantčnik Gregor, načelnik Urban Mirko, prosvetar in gospodar Osenk Franc, tajnik Bitene Ivan, blagajnik Blažkovič in odborniki: Osenk Alojzij, Košir Kristel, Kramar Janko, Zima Jože, Podrekar Matevž in Rabič Maska. Sledenje se je tudi, da se pošlje v 21-dnevni župni prednjaški tečaj br. Urban. — V kratkem času dobimo ob prehodu čez železniško progo novo avtomatično zapornico. Ob tej priliki se bo napravil napis za cesto, ki bo prenešena nekaj metrov proti postaji. Tako bo odsej voznikom zelo olajšana pot preko proge v Mojstrano, ker bo pad ceste sedaj direktno na savski most. Steno upravičenih volitev po volilnem imeniku znaša 375, torej nekaj manj kakor pri zadnjih volitvah.

LJUBNO NA GORENJSKEM. Vpovedanje salij. — V nedeljo 11. t. m. bo imel Sokol prvo tombolo. Glavni dobitnik bodo: kompletna kuhinjska oprema, obomana, možno kolo, veliko salonsko zrcalo in mnogo drugih lepih dobikov. Po tomboli bo ljudska zabava v novem Sokolskem domu. Tablice po 3 Din. Vabljeni!

BOROVEC PRI KOČEVJU. Naši otroci so bili brez pouka skoro celo lanske šolsko leto. — Na mnoge naše prošnje smo pa dobili dne 3. septembra vendarle zopet učitelja v oeebi Alojzija Tscherneta, ki je prišel v našo vas iz Golenice. — Novi upravitelj ima za ženo domačinko in upamo, da ostane prav dolgo pri nas, čeprav smo 23 km oddaljeni od železnice. On je mož, ki ljubi otroke in se res veliko trudi z njimi, kakor je dokazal minuli mesec. Naj ga ne plaši malo znanje otrok, ki so veliko zamudili! Dosegel je že, da vsi otroci spoštujejo kakor očeta in prav gotovo jih bo zato kmalu spravil na tako stopnjo, kakor so bili otroci na šoli, kjer je služboval doslej.

VISNJA GORA. Trg pred višnjegorsko šolo se je zadnje čase izpremenil v mali Prater. Imeli smo v posetih zadnje dni črku; se preden je pa ta odšel, smo dobili motorni vrtjak, strelisce in druge tovrstne sladkosti. Potujoči umetniki nas imajo na vsak način zelo v čislju. Preden je črku odšel, se je ena članica cirkuške skupine morala podvreči zakonu narave. Višnjegorsko mesto šteje eno žensko dušico več med svojim starodavnim obzidjem. Podjetje je odšlo kljub temu naprej, novorojeno deca s svojimi starši mora pa se potpeti toliko časa pri nas, da bo zmožno za prevoz. — Vreme se je zadnji teden na veliko radost vseh zelo izboljšalo. Toplota žarkov jesenskega solca dosega 30 stopinj C v opoldanskih urah. Ljudje zelo hite s delom, dobro vedo, da je jesen muhasta in da kaj lahko nastopi dolgotrajno deževje.

SREDIŠČE OB DRAVI. Ob koncu proteklega meseca je gradbeno podjetje Maska Stuhca iz Ormoža dovršilo zgradbo Hranilnice in posojilnice, ki mora biti ponov vsakega zavednega Središčana. Poslopje so gradili od jeseni lanskega leta. Hranilnica in posojilnica ter pošta sta s tem dobili lepe prostore in so v bližnjih dneh vselit vanje. V načrtu je kanalizacija našega trga. Zato je poslala banska uprava geometra, ki je že izvršil svoja dela. S kanalizacijo je v zvezi regulacija Trmave. Na postaji nakladajo jabolka (prižati kardinal, Herbertova rameta, zlata rameta, Blemheim, rdeči kosmot, letni in zimski kalvil, rdeča botolanka, kanada). Doslej je odšlo okrog 60 vagonov, največ v Českoslovaško, potem v Avstrijo, Italijo, in Svico. Sadije je letos izredno lepo in ima ceno od 75 par do 2 dinarja za kilogram. To sicer ni veliko, vendar pa je s tem dana ljudem prilika, da v nepravilnih sedanega časa vsaj nekaj zaslužijo. — Dramatski odsek Sokola pripravlja novo igrjo, na kar že danes opozarjamo vse Sokolu naklonjeno občinstvo.

VITANJE. Naš sokolski dramski odsek nam je preteklo soboto in nedeljo z uprizoritvijo šaloigro »Pot do srca« in »Gluhoroma bitje« nudil pot prav lepega tek. Posebno slednja, hvalnejša, je spreževala salve smeha. Vloge so bile dobro zasledene. V splošnem pa bi bilo želeto tasedeno umerjen, razločna govornica, ki je pri nekaterih manjka, več resnosti na odru pri posameznikih in več točnosti. Obisk je bil v znamenju gospodarske depresije.

GLEDALIŠČE

LJUBLJANSKA DRAMA

Začetek ob 20.

Sobota, 10.: Takšna je prava. Red C.
Nedelja, 11.: Kralj na Betajnovi. — Ljudska predstava po znanih cenah. Izven.
Ponedeljek, 12.: Zaprtlo.

LJUBLJANSKA OPERA

Začetek ob 20.

Sobota, 10.: Viktorija in njen huzar, opereta.
Premijera. Izven.
Nedelja, 11.: Vijolica z Montmartra, opereta.
Ljudska predstava po znanih cenah. Izven.

MARIBORSKO GLEDALIŠČE

Začetek ob 20.

Sobota, 10.: »Volpone«. A.
Nedelja, 11.: »Maferling«.

Premijera opere »Laterna«

Zaradi nove preureditve in popravil opernega poslopja se je začetek sezone nekoliko zakasnil. Negočovi čas prve predstave je bil menda tudi kriv, da Novakova »Laterna« ni bila tako močno obiskana, kot bi bilo to želeli.

Z »Laterno« je naše operno gledališče počastilo dr. Vitězslava Nováka šestdesetletni-ko, ki je sicer bila že lani, vendar pa takrat »Laterna« dasi se je že pridno študirala, zaradi raznih zaprek ni bilo mogoče postajiti na oder. G. Štrifol pa, ki je »Laterno«

s tako iskreno ljubezno naštevil, se je oddolžil za gostovanje velikemu češkemu mojstru, katero je užival pri njem za časa jugoslovenskega glasbenega festivala. Menda se je v Štrifolu že takrat rodila misel vpriporitve »Laterno« v Ljubljani. O dr. Novaku in njegovi glasbi smo pri nas ob neštetih prilikah že več ali manj izčrpno govorili. Ves kulturni svet s spoštovanjem izgovarja njegovo ime, z občudovanjem uživa njegovo muziko.

Libreto »Laterna« je po istoimenski drami Jiraska, ki je tudi pri nas že poznano, za Novaka priredil dr. H. Jelinek. Snov obdeluje v ozkem okolišju boj in zmago tlačana nad objestno graščinsko gospodo, ali v širšem pomenu osvoboditev češkega naroda izpod tujeve pete, in še v širšem smislu uspešen izid razrednega boja med tlačeni in tlačiteljem in korist prvega. Iz drame, ki pa v nji ni nikakih pretresljivih momentov, kajti vsi sodelujoči so več ali manj simpatične osebnosti, aristokratije v svojih pretenzijah kar smešni in pred energičnim nastopom nasprotnikov kaj hitro popustljivi, bi zamogli brez škode za njeno vsebino izravnati ves romantični plevel, ki služi več ali manj le za dekoracijo in postavlja vse dogodek v bajne čase, kdo ve, morda celo iz rešpektu pred cenzuro. Kompozitni pa zamore ravno radi svoje žive pestrosti nuditi najširše polje za uveljavljanje svoje bujne invencije v najrazličnejših ubranostih: od tople lirike do močnih dramatičnih akcentov, od romantičnega sanjarjenja do humornih,

duhovitih epizod. Novakova muzika je tako pobotno plodovita in bogata, da je kompozist zamogel »Laterno« z lahkoto kar zasuti z njo. V operi kar vse kipi in vre. Slišati jo je treba nekajkrat, da se poglobiš v posameznosti. Predkana je z osupnim instrumentalnim poznanjem, silno zanimivo melodiko in ritmiko in korenini pred vsem v domačih, nacionalnih tleh. Pevecem, igralcem, dekoraterju, orkestru, režiserju itd., a v največji meri dirigentu mora biti reševati zadane težavne naloge prava radost. To smo večerj ali vsaki takoj tudi čutili.

Opera je bila v vsakem oziru vzorno pripravljena, je potekla gladko in v tempu, kakor bi se igrala nekajkrat; nobene nesigurnosti, niti v glasbenem, niti v igralskem oziru, vzorna predstava, kakor se to tudi za začetek sezone v odličnem gledališču spodobi.

V posameznosti se zaenkrat ne kaže spuščati. Vse pevce in igralce do dobra poznam in vsi so storiili svojo dolžnost in celo več, v polni meri. Podčrtati je treba zlasti umetniške kreacije gg. Thierry-Kavénikove (knežna), Zl. Gjurgjenac (Hanica), Španove (Klaskova), Kogojce (babica), izmed pevcev v prvi vrsti imenitno izdelanega mlinarja Zupana, Pregljevega grofa, ob smešno karikirano povodna moža Kovača in Rumlja, izborne figure vaških muzikantov (zlasti Peček in Povhe), balet in prav lepe slike. Orkester je obilno in komplicirano par-

KULTURNI PREGLED

Pred velikim simfoničnim koncertom

Iz razgovora z dirigentom L. M. Škerjancem

Ljubljana, 9. oktobra.

S ponedeljkovim simfoničnim koncertom se bo otvorila vrsta velikih koncertov, ki nam jih obetajo v novi sezoni, če pojde vse po sreči. Z vero v kulturno zavest ljubljanskega občinstva prireditelji bodo premagali vse dvome, ki jih tudi pod dirigentskimi puli zlovese šepeče neizogibna gospodarska kriza. Požrtvovalnost prirediteljev ne more in ne sme biti neuslišana. Kulturne potrebe so lukusne samo tam, kjer se niso v človeku zakoreninile; pravi prijatelj glasbe pa bo, kakor nekoč veliki Stendhal, premostil vse ovire, da odpre svojo notranjost božanskemu čaru muzike.

To za uvod. Prav za prav smo hoteli povedati, kaj se obeta občinstvu na ponedeljkovem koncertu. Koga naj vprašamo, če ne našega odličnega dirigenta g. L. M. Škerjanc, ki je tudi ta simfonični koncert nastudiral in ga bo vodil?

— Obeta se prav zanimiv program, — je odvrnil g. prof. Škerjanc na naša vprašanja. — Podrobnosti želite? Naj se Vam izpolni želja. Oglejva si program:

Prva točka bo Brahmsova II. simfonija D - dur opus 73. To kompozicijo je Brahms spisal l. 1877, ko se je nudi na počitnicah ob Vrbskem jezeru. Sam pravi v pismu nekemu prijatelju, da ga je inspirirala odnosa okolica. Skladbo je označil, da je taka, »als ob extra für ein jungvermähltes Paar geschrieben wäre« (kot bi bila spisal na nalašč za novoročeno dvojico). Po tem bi se dalo sklepati, da je v nji mnogo radostne razpoložnosti, kar je sicer pri simfonijah redek pojav. In zares ima nekaj bukoličnega v sebi: radost doživlja je tesno zvezana z naravo. Prvi stavek kar prekipava od romantične, skoraj južnjaške melodičnosti, kakor se je ne bi nadejali od severnjakega Brahmsa. Zato pa je drugi stavek pravo nasprotje prvega: kakor da bi se bila pred umetnikom pojavila otožna, pusta ravan njegove domovine v severni Nemčiji. Ni skoraj

mogoče najti večjega kontrasta: v prvem stavku nabiti uprav italijansko veselost in razigranost, drugi pa pada na dušo gorjupa in melanholično kot jesenski veter v severnih pustinjah. No, tretji stavek je lahen menuel ljubkega pastoralnega značaja, medtem ko bi četrtega imenoval dionizičnega, tako je zopet razigran. Po vsej svoji razpoložnosti nalikuje la Brahmsova simfonija Beethovenovi VII. simfoniji. Delo je bilo še istega leta izvajano na Dunaju po orkestru onodobne Filharmonije in pod Richterjevo taktirko. Imelo je prav velik uspeh. V Ljubljani so ga dajali l. 1902., poslušal pa ne več vse do danes.

Druga točka je domača skladba: Antona Lajovica »Caprice«. Skladatelj je v glavnem skušal zajeti ritmičen problem: petčetrstinski takt, v katerem imamo se prav malo kompozicij. »Caprice« označuje velika razigranost. Delo je vseskozi zelo živahno, srednji del pa je lirčen. V tem delu cvetela bujna melodičnost, kakor smo je vajeni iz Lajovčevih sprevov. Zahteva pa povečan orkester, klavir in harfo; sploh je prav blestaje instrumentirano. »Caprice« so prvkrat izvajali l. 1927. na jugoslovenskem festivalu Češke filharmonije v Pragi pod dirigentom Strifolom.

Tretja točka — no, to je moja »Lirična ouvertura«. Prvotno je bila mišljena res kot ouvertura k lirčni operi »Mlada Breda«. Prvič so jo izvajali ob otvoritvi Narodne galerije. Je na novo predelana in preinstrumentirana. Ze naslov pove, kaj jo najbolj označuje: lirčnost. Problemov nimam.

Četrta točka je Čajkovskega klavirski koncert v b-molu, opus 23. Je eno njegovih največje igranih in hkrati najpomembnejših del. Malo je skladb, ki bi pianistu stavile toliko težko. »Klavirski koncert« je bil posvečen pianistu H. von Bülowu, ki ga je prvič izvajal z nezaljubljenim uspehom. Skladba ima tri stavke: v slehernem se odpirajo pianistu kar največje možnosti, da se uveljavlja, pa tudi — največje težave. Pri nas bo »Klavirski koncert« izvajal Ivan Nož, ki je v kratkem času dosegel sloves našega klavirskega virtuozar po excellence. Nastopal je doma, z enako velikim uspehom pa tudi v Beogradu, na Dunaju in v Nemčiji. Kritike navdušeno hvalijo tehnično dovršenost, briljantnost in bravuro njegove igre. Čajkovskega »klavirski koncert« je izvajal lani na zadnjem simfoničnem koncertu in vzbudil ogromno navdušenje občinstva, pa tudi polno hvalo kritike. Sedaj ga bomo na splošno željo ponovili.

— Kdo pa sodeluje v orkestru? — Spored izvajaja neumorni operni orkester, ki je vsakega pripravljen za vsako žrtve, nadalje za našo glasbeno kulturo toli zaslužno Orkestralno društvo Glasbene Matice in nabudni orkester državnega konservatorija.

Tako g. dirigent. Skupno prizadevanje dirigenta in vseh delov orkestra bo gotovo obrodilo lep uspeh in pokazalo rastočo višino naše instrumentalne glasbe, ki je važen sestavni del kulture vsakega mesta.

dobro utemeljuje in meni, da je dosedanja književnost sicer dala dokaj »radiva«, vendar omenjene naloge, ki jo ima književnost v slehernem narodu, se zdela ne izčrpana. — Prof. Pogodin daje v članku »Tovstojna stogodišnjica v Sovjetskoj Rusiji« zanimive podatke o sedanjem stanju raziskavanj življenja in dela Leva Tolstega in o odnosih današnje sovjetske ruske književne vede do jasnopoljanskega genija. Interesanten je tudi članek E. Zaharova o treh ruskih humorističnih romanih, ki so izšli na sovjetskih tleh in ki imajo veliko literarno vrednost: Katajeva »Definicije«, Ilje Ilfa in E. Petrova »Dvanajst stolic« ter »Zlato tele« istih dveh pisateljev.

»Socialna Misao« je priobčila v oktoberski številki med drugim članek dr. Dragoljuba Jovanovića, v katerem Masarkovemu geslu — »Ne se bati in ne lagati, pristavljaj življenjsko zapoved: »Služi in odpoveduj se!« Služi drugim, obči stvari, idealu; odpoveduj se kar največjemu številu prijetnosti, zlasti gnetim in vnanjim. Ne zaradi asketizma, ne zbog samoumejenosti, marveč zato, ker odpovedovanje daje borilec silno moč. — Ne iščimo ničesar zase, tem več pa zahtevamo za stvar, kateri služimo, za ideal, ki smo se mu posvetili. Skromni in relativni z ene strani, smo nenasitni in absolutni na drugi strani. Na osebni fronti smo minimalist, na splošni maksimalisti...« Dalje pravi pisec, kako malo ljudi je pri nas, ki ne bi zahtevali ničesar zase, marveč bi vneto služili samo splošnemu interesu. »Preveč smo lačni elasti in časti. Ni dovolj, če človek kaj ve in zna. Treba je tudi premagati samega sebe in se neprestano premagovati.« — Dr. Djuro Vrančić je napisal lep spominski članek o pokojnem Avgustu Forelu. Tu čitamo med drugim, da je Forel kot primarij velike bolnice za duševne bolezni zahteval od svojih asistentov, da kritizirajo njegovo mišljenje, metode, znanstveno delo. »Če kateri zdravnik ni nikdar našel prilike, da bi bil zagovarjal svoje lastno stališče, marveč se je v vsem slepo uklanjal nazorom svojega šefa, je bil še z njim zelo nezadovoljen in mu je prijateljsko svetoval, da naj raje zapusti zavod.« To je tako redek primer visoke kulture, da je vreden zabeležbe. — Številka vsebuje tudi več drugih zanimivih člankov.

»Rije« objavlja daljšo razpravo dr. Stevana Palatija: »Odnos filozofije in obrazovanja«, ki bomo o nji spregovorili, ko bo zaključena. Vsekarer kaže ta razprava, da pisec polaga veliko važnost na dobro filozofsko vzgojo sodobnega izobraženceva, vzgojo, ki mu vceplja spoznanja, nazore in ideale, kateri potem vodijo njegovo življenjsko delo in mu kot javnemu delavcu, tehniku, vzgojitelju itd. osvetlujejo z zornega kota večnosti smisel vsrega prizadevanja. Zahteva, da imej vsak intelektualac svoj filozofski pogled na življenje in nase, je stavil tudi Masaryk; zdi se, da jo sedanjí čas preveč pozablja.

»Hrvatska revija« je objavila iz ostaline pokojnega M. Nehajeva esej »Moderna štamparja, ki žal ni zaključen, a je vendarle prav zanimiv sestavek o razvoju tiska in njegova pomena v sodobnem življenju. Pisec je skušal premostriti in utemeljiti tudi razlike v tisku raznih velikih narodov (tako se n. pr. znatno razlikujejo francoski in nemški dnevniki), a ga je pri tem prekinila smrt. Daljša in izčrpanjša študija o tisku v takem slogu, kakor ga je imel Nehajev, bi bila potrebna tudi pri nas. — V isti številki se F. Lukas bavi z vprašanjem celjskih grofov in pravi (predvsem na naslov slovenskih avtorjev), da »idejne tvorevine tih savremenih pisca niso osnove na tradiciji...« več su vještacke konstrukcije. Celjski grofje so si na osnovi fevdalnega prava prizadevali samo to, da bi razširili svojo posest, niso pa bili nositelji kakšnih ideologij ali političnih zasnov. Tako pisec. Kolikor smo poučeni, bo mladi književnik Bratko Kreft temeljito razčistil to vprašanje v uvodu svoje drame »Celjski sen«, ki jo bo dovršil še letos. Sicer pa v pesnitvah ni prav nič novega, če kdo v prejšnje dobe in njih ljudi polaga svoj sodobni aspekt, saj so celo nekateri zgodovinarji — znanstveniki v tem pogledu že marsikaj zagrešili.

Golarjeva »Vdova Rošinka« v Kladnem. V mestnem gledališču v Kladnem so vpriporili znano Golarjevo komedijo »Vdova Rošinka«. Oder je bil insceniran po osnutku prof. Vavpotiča, igra pa je režiral R. Kautsky. Vloga Rošinke je po sodbi kritike izvrstno igrala ga. Markova-Nekulská. Občinstvo je komedijo sprejelo prav simpatično in tudi češka kritika (glej. n. pr. »Češské Slovo« z dne 8. t. m.) jo hvali.

II.

Gdi ostavi ženo, kćercu, sina. (l. c. 10) Položaj je v obeh pesmih isti, za mesta, ki sem jih podčrtal, pa najdemo v »Ubežnem kralju« celo več ali manj točne paralele:

...Kralj ubežen jaha...
Vse mu vrela vrela je sekira;
koča vsaka duri mu zapira...
In zajezdi v gosto dreve lesa...
Nima žene, hčere, ne sinova.

Razen v motivu se strinja Levstik z Demetrom tudi v obliki. Sicer »Grobnični polje« ni razdeljeno v kitice kakor »Ubežni kralj«, vendar so tudi v njem rime razvrščene vseskozi enakomerno: abba, cde, itd. Kakor je iz tega razvidno, razpada pesem formalno na enote po štiri vrste, od katerih se rimata med seboj prva in četrta ter srednji dve; torej ista razporedba, kakor jo imamo v drugi polovici Levstikove kitice: cde, c. Strinjata pa se obe pesmi tudi po svojem ritmu: obe sta napisani v trojehih. Sicer tudi tukaj enakost ni popolna, a razlika se mi zdi brezpomembna: Levstik uporablja vseskozi peterostopne, Demeter pa deloma petero- deloma šestostopne troje. Mogoče se je Demeter za različno dolge verzice odločil zaradi tega, da omili njihovo monotonost. Levstik je isti cilj dosegel s tem, da je bolj variiral shema rim (ababdcde).

Pesmi kažeta torej precej sorodnosti in hotel sem s tem opozoriti na možnost, da nam je inspiracijo Levstikovi baladi iskati nemara v »Grobničnem polju«. Dokazati pa se to seveda ne da.

Bilo bi tudi brezpomembno, kajti način, kako je Levstik dani — eventualno od drugod inspiriran — motiv obdelal, je docela njegov, samostojen; in pri tem tako dovršen, da spada »Ubežni kralj« med naše najboljše balade.

Zadnje tri knjige „Tiskovne zadruge“ za l. 1930/31

V založbi Tiskovne zadruge je pravkar izšla tretja knjiga iz letošnje zbirke Sodobni roman. Delo je eno najpomembnejših stvaritev v Angliji naturaliziranega Poljaka Josepha Conrada in nosi naslov »Senčna črta«. Po angleškem besedilu je poslovenila ta roman Oton Zupančič. Knjiga je izredno razkošno opremljena po načrtih ing. arh. Janka Omahna, tiskana je na finem luksuznem papirju in obsega 154 strani.

Ostali dve knjigi, ki jih dolguje Tiskovna zadruga se svojim naročnikom letošnjega leta, sta tudi v pripravi in izideta še pred zaključkom tega poslovnega leta, to je pred 1. decembrom. Roman velikega sodobnega španskega romanopisca Pie Baroja »Pot k popolnosti« bo četrta in obenem zadnja knjiga zbirke Sodobni roman; obsegala bo 300 strani besedila in 20 esejistično pisanega uvoda izpod peresa prevajalca dr. Stanka Lebna. Izšla bo po vsej priliki koncem tega meseca.

Zadnja knjiga iz letošnjega programa pa bo zbirka »Izbranih pesmi Srečka Kosovel« v ureditvi kritika Antona Ocvirka. Vsebinska je na kratko tale: 56 strani izčrpnega uredniškega uvoda, ki obravnava pesnikovo življenje, osebnost in delo, izbor objavljenih in neobjavljenih pesmi iz Kosovelove zapuščine, in okoli 20 strani opomb, ki obsegajo važno osvetlitev pesnikove delavnice in zanimiv izbor pokojnikovih konstruktivističnih pesmi iz pesnikovih beležnic.

S to knjigo, ki jo bo Tiskovna zadruga razposlala svojim naročnikom v 1. polovici prihodnjega meseca, bo zbirka Slovenski pisatelji-sodobniki za letošnji zaključena.

Založniški načrt za prihodnje leto je v tisku in obeta še zanimivejši pridobitve na polju slovenskega knjižnega trga.

Predavanja Georgesa Duhamela v Pragi. Dne 26. in 27. oktobra bo francoski pisatelj Georges Duhamel predaval v Pragi, kamor sta ga povabila PEN-klub in Francoski institut. Duhamelov znameniti spis »Scènes de la vie future« je letos sprejela v svoj založniški načrt »Tiskovna zadruga« in naprosila za prevod Otona Zupančiča.

Zbrane spise Andréa Gidea, ki ga stavijo na prvo mesto med sodobnimi francoskimi pisatelji, je napovedala pariška založba »Nouvelle Revue Française«.

Lepa publikacija o Čehoslovaki. V založbi Orbisa je izšla informativna knjiga v francosčini »La Tchécosloquie«. Vsebuje poleg uvoda Karla Čapka zgodovinske, narodopisne, zemljepisne in turistične podatke o Čehoslovaki. Knjiga je prav razkošno opremljena in razodeva mimo okusa in sodobne ilustrativne tehnike tudi višino češke grafike. Ilustracije krasno izpolnjujejo besedilo. Knjiga »La Tchécosloquie« kaže, kako naj se spajata okus in propaganda, da bo že oblika propagande pričala o kulturnosti in modernem duhu.

Goethe v filmu. — Za proslavo stoletnice Goethejeve smrti pripravlja družba Degelo velik kulturni film o Goetheju z naslovom: »Goethes Lebensreise«.

Zanimivo študijo o razlikah med narodi je podal S. de Madariaga v pisu »Anglais Français, Espagnols«. Izšla je pravkar v založbi Nouvelle Revue Française v Parizu.

Mednarodni kongres kritikov se je vršil minule dni v Lisaboni.

Sofijska gledališča. Sofija ima tri gledališča: Narodno gledališče (z dramo in opero), gledališče P. K. Stojčeva in Zadržno gledališče, ki goji samo opereto. Narodno gledališče po mavadli odpira sezono z domačim delom. Tudi letos je ostalo zvesto lepi tradiciji in je pričelo sezono z igro Stefana Savoja »Krične v Joncu«. Opera je dala »Guergano«, delo najboljšega bolgarskega opernega skladatelja Atanasova. Gledališče Stojčeva je pričelo sezono s komedijo Ivana Vazova, v Zadržnem gledališču pa so dali sedanjí operetni šlager: »Viktorija in njen huzar«.

Novoborec

Molk je spremlj 33letnega Ivana Severja v grob, molk literarne javnosti, ki je — izvzemši neznatne praske v listih in negativne ocene — spremljal tudi njegovo življenjsko delo.

Ne mislimo kršiti starega pravila: De mortuis nil nisi bene, prav tako pa ne moremo zaradi tega častiljivega načela priznati Severjevu književnemu delu tega, kar mu z našega vidika nismo mogli, ko je bil še živ in se je vneto boril za priznanje. Kot kulturnim kronistom nam gre samo pravica do nekaterih ugotovitev, ki naj v dneh, ko se je nad Severjem tako nenadno in zgodaj zaprl grob na Mirogoju, osvetlijo ta svojevrstni pojav v našem kulturnem življenju.

vedno pa iz iste knjige. Tako tudi sanje v naši baladi: deloma sestoje iz spominov, deloma iz misli na bodočnost. Odlikujejo pa se tudi po svoji slikovitosti. Vse, o čemer v njih pesnik pripoveduje, pripoveduje tako, da naravnost pred našimi očmi nastaja. Ničesar ne opisuje, vse njegov opis je razpleten v dejanje, v časovno zaporednost; zato je vse življenja polno, plastično, izrazito. Čitajte samo opis kraljevega gradu, njegovega prestola, njegovih soban! In kako je pri vsem tem izbornost zadet značaj sanj!

Zida se nad njim poslopje širno, razsvetljeno v zlatu lesketaje; stavijo se veže na vse kraje...

Ne bilo bi mogoče lepše izraziti tiste lahkotne breztesnosti, s katero sanje neovirano, prosto in brez ozira na fizične in logične zakone gradijo svoje podobe in rastejo »na vse kraje«.

Kakor po svoji notranji obliki — po zgradbi —, prav tako se odlikuje balada tudi v podrobnostih, po svojem zunanjem izrazu. Predvsem njena lapidarnost! Cela balada nima več kot dva odvisnika, vse drugo so glavni stavki. In še ti so po večini kratki in odsekani, vsak stavek nova misel, v nobenem niti ene besede, ki bi bila odveč ali neumestna. Vse do zadnje malenkosti je izvrstno zadeto in kakor iz kamena izklesano. Ustavimo se n. pr. ob sliki, ki nam jo podaja druga kitica! Zdrnil se je konj in noče naprej, nemirno hrška in striže z ušesi, kajti brezno leži pred njim;

»Kralj pa gleda in zastoj ugiblje.«
On ne vidi brezna, odsotno se njegove misli, bogve kaj begajo okrog, utrjene in preganjane. Kaj vse je doživel, kaj vse ga je doletelo! Preveč je izmučen in preveč so vse njegove misli obnove v preteklost, da bi se zavedal vtisov, ki jih ne

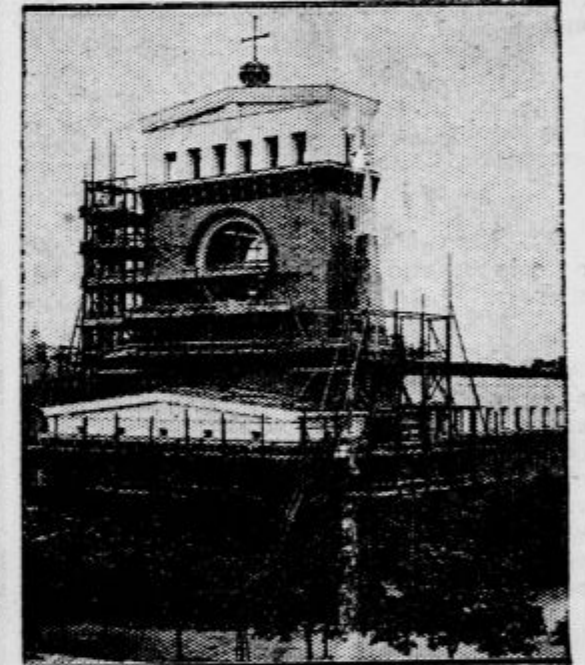
Zakaj urednik, izdajatelj in skoraj edini sodrnik kuriozne »Samorodnosti« je bil zares svojevrsten pojav. Bil je po poklicu trgovec, vendar v tem udejstvovanju ni našel notranjega zadovoljstva. Preveč nemira je nosil v sebi; hotel je biti poet, kritik, vodja posebne književne in umetniške smeri, ki jo je imenoval novoborec. V literaturi in umetnosti ni nič naravnjega od novoborcev: vsak izrazi tvorec, vsaka nova struja, vsaka zavestno opredeljena generacija je lahko »novoborska«. Vrednost tega hopenja zavisi samo od kvalitete in dozorelosti predstaviteljev. Je pa še nekaj, kar se je pokojnemu Severju videlo bistveno važno in na kar se je v glavnem opiral: zavisi tudi od priznanja. To priznanje si je treba čisto izvojevati s hudimi borbami. Sever je bil trdno preverjen, da je s svojo knjigo o Zupančiču, s svojimi članki o Karli Bulovčevi in Ivanu Mraku, z vso svojo »Samorodnostjo« na pravi poti in da je nepriznanje, ki ga je bil deležen, samo znak odpora proti njegovemu pokretu. Bil je preverjen, da bo zlomil odpor in postal nov arbirer književnega ter umetnostnega znanja in okusa med Slovenci.

Tu nekje leži miselna pogrška, tu je skrit motiv njegove nekritične pristranosti in skrajno subjektivne razpoložnosti, ki je njegovemu sicer vnetemu in po bistvu plemenitemu prizadevanju vtisnila pečat nerestnosti. Tudi mnogi drugi so čisto — hoteli ali nehoti — pristranski in neobjektivni, toda nekje je meja in to mejo je bil Sever prekorčal. Bil je v svojem znanju, ki si ga je skušal poglabiti tudi na univerzi, nemara preveč kaotičen, neurejen, toda izvestne nadarjenosti mu ni mogoče odreči, pred vsem pa ne goreče vneme za stvar, ki ga je prišla. Sever je bil v naši literaturi don Quijote, ki bi lahko, če ne bi njegovega zanosa kalila nekoliko neuravnovesena narava in nam neumljiva, prikrita zagrenjenost, kljub svoji bombastični retoriki vnel tudi druge za svoje umetniške vzore. Napak je bilo, da je postal kritik, preden je mogel biti kritičen tudi nasproti sebi. Tako so njegove kritike tam, kjer so pozitivne, samo izraz entuzijazma (svoje avtorje postavljala nad Michelangela, Rodna, Dostojevskaga), tam pa, kjer so odklonilne, so v svoji brezformnosti in čudni prepletenosti stvarnega z nestvarnim padale kot dona Quijota udarci po zraku. Dejansko je talentovan, ki jih je povzdigoval v nebo, skodoval, onih pa, ki jih je hotel udariti, ni mogel zadeti, ker so se vse njegove kritike razblinjale v čudni praznini.

Njegov pojav v našem slovstvu je epizodičen in bo ostal v spominu le še kot svojevrednost. Kot človek je Sever rad mnogo potoval in se bavil s knjigami; kot samozakonik je v dobri veri žrtvoval težke tisočake za svoje knjige, s katerimi pa ni imel ne gnetnega in ne zadostnega moralnega uspeha. O njem velja epitaf Branka Radičevića: »Mnogo hteo, mnogo započeo, čas umrlj njega je pomeo!« Preko njegovih čisto dobro mišljenih, idealom namenjenih zabod in preko osebnih zadev je zdaj za veke padlo veličastje smrti. Blag mu spomin!

B.o.

Prof. Plečnik — projektant nove praške cerkve

Kakor smo že zabeležili, gradijo v Pragi (Kral. Vinohrady) novo cerkev, patero projektant je profesor arhitekture na ljubljanski univerzi J. Plečnik. Danes pri nasamo sliko nove cerkve, ki bo v bližnjih dneh dovršena in posvečena. Praški »Narodni« pristavljajo, da se nova cerkev razlikuje od vseh praških cerkv. Tudi drugi listi posvečajo pozornost tej zanimivi arhitektonski novosti.

Levstikov »Ubežni kralj«

(K stoletnici pesnikovega rojstva.)

I.

Kaj je dalo Levstiku povod za njegovo balado, ne vemo. Motiv sam na sebi — usoda ubežnega kralja — je nekoliko nenavaden, vsaj za slovenskega pesnika nekam tuj. Zato se mi ne zdi izključeno, da motiv kot tak ni plod pesnikove lastne invencije, ampak da je dobil Levstik pobudo zanj od drugod, iz svojega čtiva.

Doslej poznamo dve paraleli, ki je na nji opozoril dr. Ilesič. V Slovnu 1912, str. 207/8 navaja mesto iz »Svatoboja puščavnik« Josipine Turnograjske, ki res kaže presenetljivo sorodnost z »Ubežnim kraljem«. To je tem pomembnejše, ker je povestica izšla v Čbeli 1851 in jo je Levstik skoraj gotovo poznal. Manj verjetno se mi zdi, da bi bil poznal drugo paralelo: češko pesem »Pocestný«, ki jo je priobčil V. Nejedlý v »Almanachu aneb Novoročenki«, Kraljevi Gradec 1823 (CZ 1919, str. 4/5).

Prej bi smeli morda domnevati, da je dobil pesnik pobudo za svojo balado v Demetrom »Grobničnem polju«, ki je izšlo v I. knjigi Vrazovega Kola (1842).

Situacija »Ubežnega kralja« se zdi naravnost posneta iz II. poglavja »Grobničnega polja«, kjer Demeter opisuje beg premaganega kralja Bele:

Kralj bez krune bēži, oči su mu tmaste,
Prestolje mu buzdovan poharā,
Njegov dvor je hladan stan vētara,
Uz kojega korov i drač divji raste...
A žitelje bez ognjista i krova —
Koi uteku smērti — šumah primi sēna;
Za dētetom mati, za suprugom žena
Vāče, tuži, plače, kosu čupa...

(Kolo I, 3)

V VII. poglavju razen tega še čitamo: Kralj se od njih dēli... otac o sinova... Za njeg neimade niti ovdi krova!...

posredno doživlja: gleda, a ne vidi — »zastoj ugiblje«. Kako lepo je s tem izrazil pesnik njegovo duševno odsotnost! — Ali bismo dalje in prisluslno ritmu, ki odmeva iz verzov: »Zunaj čuje straže hojo mirno«. Sami izraziti trojeji — korak za korakom — monotona, mima hoja stražnikov. Naravnost čujemo jo, kako odmeva po vežah širnega poslopja. — In končno tisti nemi in vendar tako dramatični prizor, ko stopi pred kralja premagani nasprotnik in »klanja se mu, silni meč daruje.« Silni! Koliko vsebine v tem klasičnem epitetu!

Tako je pesem v vseh ozirih dovršena, globoka: mojstrska je po svoji zgradbi, globoka in zanimiva v psihološkem oziru, še do danes nedosežena po svojem lapidarnem izrazu.

III.

Balada je izšla prvič v Janežičevem »Glasniku slovenskem« l. avgusta 1858. Par mesecev pozneje, 8. decembra l. l., je eden boljših taktirnih naših pesnikov, France Cegnar v »Novicah« priobčil pesem »Sanj nemilosrdnega kneza«, katere prva kitica se glasi:

Noč leži na zemlji, burja tuli,
Streša ziblje, močne žude stresa,
Po dobrih starih hraste puli
In oblake stapa na nebesa...
Knez leži na pernatih blazini,
Sanj prikazen mu počitek ropa,
Pot mertvaški po obrazu stopa,
Glas trobente poje na višini.

Vsebinsko ogrodi pesmi, razpoloženje, ki v njej vlada, način izražanja, ritem, oblika kitice — vse je docela posneta po Levstiku. Pesem je skorajda kopija in brez vrednosti, zanimiva pa je, ker zgovorno priča, kak mogočen vtis je Levstikova balada napravila takoj ob svojem prvem izidu.

Jg.

ŠAH

Urejuje dr. Milan Vidmar

Proti koncu blejskega veleturnirja sem drugi igral z belgijskim prvakom Collem. Imel je bele figure. Seveda sem bil pripravljen na njegov slovit sistem, ki ga vedno igra. Računal sem s težavno obrambo in pričakoval zelo težko partijo.

Colle pa je čisto nepričakovano otvoril s kraljevim kmetom in zavih na to v špansko partijo. Kasneje sem zvedel, da mu je Bogoljubov pred partijo svetoval igrati špansko otvoritev z ozirom na staro Lucenovo obrambo, ki sem jo na Bledu večkrat igral. Pričel ga je, da ta moja obramba ni dobra. Tako je nastala naslednja zanimiva partija.

Beli: E. Colle Črni: dr. M. Vidmar
1. e2-e4 e7-e5
2. Sg1-f3 Sb8-c6
3. Lf1-b5 Lf8-c5

To je obramba starega španskega mojstra Lucene, stara več sto let. Na najboljšem glasu ni. Pa vendar mi je na Bledu dobro služila.

4. c2-c3 f7-f5
Pravi, ostri odgovor. V odprtih igrah je sploh f7-f5 vedno pravi odgovor na c2-c3.

5. d2-d4 f5-e4
6. Sf3-d2 f5-e4
Na 6. Lb5-c6 sledi 6. — d7-c6, 7. Sf3-c5 Dd8-d5!

6. — Lc5-b6
7. d4-d5 Lc5-b6
Do tu sega Bogoljubov navet.

7. — Sg8-f6!
Tega odgovora Bogoljubov in Colle nista pričakovala. Črni ponuja figuro za dva kmeta in napad.

8. 0-0? — — —
Colle je pač moral vzeti figuro. Kdor igra njegovo variacijo, mora igrati dosledno. Kdor pa se prestraši kakor Colle, je že izgubljen. Beli je izgubil kmeta in zamen se trudi, da bi ga zopet dobil.

8. — Sc6-e7
9. Dd1-e2 — — —
Jasno je že, da beli že nima več drugih načrtov nego skrb za kmeta.

9. — c7-c6!
10. d5-d6 — — —
Še najboljša šansa.

10. — Se7-f5!
11. Sd2-e4! — — —
Colle je izvrstni taktik. Lahko bi bil tu umaknil lovca na a4 in takoj na c2. Zgubi bi bil kmeta na d6, dobil pa kmeta na e4. Toda črnu bi ostala premoč kmeta. Colle logično in spretno rajši igra na komplikacije.

11. — Sf6-e4!
Na 11. — c6-b5 bi 12. Lc1-g5 bilo zel nenaravno.

12. De2-e4 Dd8-f6!
Seveda ne 12. — c6-b5, zaradi 13. De4-e5+.

13. Lc1-g5! — — —
Zopet izvrstno igrano. Na 13. — Df6-g5 bi sledilo 14. De4-e5+, Ke8-d8.

15. Lb5-d3 Th8-f8, 16. Tf1-e1, g7-g9, 17. Ld3-f5 in De5-e7+. Črni, ki je nedežno pričakoval, pa ima pripraveno svojo kombinacijo.

13. — Sf5-e4!
14. D-e4-h4 Df6-g6
15. Lb5-e2 Sd6-f5
16. Dh4-f5 — — —

Izsiljeno. Na 16. Dh4-g4 dobi h7-h5 figuro.

16. — Dg6-h5
17. Le2-h5+ g7-g6
18. Lh5-d1 — — —

Lovca ne gre na e2, ker bi beli rad z Lg5-f6 ogražal kmeta na e5 ne da bi prišla na e-liniji oba lovca pod ogenj črne trdnjave.

18. — Ke8-f7
Rošada je nemogoča zaradi e2-e4.

19. e2-e4 h7-h6!
20. Lg5-d2 Sf5-h4

Prva faza partije je končana. Črni je obdržal kmeta v dobri poziciji. V drugem delu igre začneja črni z napadom.

21. Tf1-e1 d7-d6
22. Sb1-a3 Lc8-e6
23. Sa3-c2 Le6-d5

Ze grozi črni, da si bo zagotovil tudi premoč dveh lovcev nad lovcom in skakalcem. Vrh tega je kmet g4 v nevarnosti.

24. Ld2-e3 Sh4-f3+
25. Ld1-f3 Ld5-f3
26. Le3-b6 a7-b6
27. h2-h3 — — —

Beli se je s težavo rešil dveh sovražnih lovcev. Rešil je tudi kmeta na g4. Na kraljevem krilu pa je zelo slab. Grozi mu h6-h5 z močnim napadom.

27. — g6-g5
Ne takoj h6-h5 zaradi odgovora g4-g5!

28. Kgl-h2 Lf3-d5

To je začetek kombinacije, ki prinaša črnu drugega kmeta. Na 28. — h6-h5 bi sledilo 29. Kh2-g3.

29. a2-a3 h6-h5!
30. Kh2-g3 h5-g4
31. h3-g4 Th8-h4
32. Sc2-e3 Ta8-h8

Črni lovec je doslužil, črni trdnjavi ima h-linijo.

33. Se3xd5 c6xd5
34. Kg3-f3 — — —

Zanimivo je, da beli ne more rešiti kmeta.

34. — — — Kf7-e6
35. Te1-g1 Th8-f8+
36. Kf3-e3 — — —

Na 36. Kf3-g3 sledi 36. — — Tf8-f4, 37. f2-f3, e5-e4 in dobi kmeta.

36. — — — Tf8-f4
37. Tg1-g3 — — —
Na 36. f2-f3 sledi seveda Th4-h3 in e5-e4.

37. — — — Tf4-g4
38. Tg3-g4 Th4-g4
39. Ta1-h1 Tg4-h4
40. Th1-g1 Ke6-f5

Črni je obdržal tudi drugega kmeta. Sedaj pričinja tretji del partije: eksekucija.

41. Tg1-d1 d5-d4+!
42. Ke3-e2 — — —
Na 42. c3xd4 bi igral črni seveda 42. — — Th4-e4+, 43. Ke3-f3 Te4xd4.

42. — — — b6-b5
43. Td1-d3 Th4-e4+

Črni bi rad spravil belega kralja na d-linijo, da bi potem vzal na c3 in izsilil b2xc3 z grožnjo zamenjavo trdnjav.

44. Ke2-f1 d4xc3
45. Td3xc3 b5-b4
46. Tc3-b3 b4xa3
47. b2xa3 Te4-a4
48. Tb3xb7 Ta4-a3

Črni se je znebil celo svojega dvojnega kmeta.

49. Tb7-f7+ Kf5-e6
50. Tf7-g7 Ke6-f6
51. Tg7-d8 T3-d3
52. Td7-d8 g5-g4
53. Kf1-e2 Td3-d4

Nadaljni del eksekucije Colleju ni bil več zanimiv. Zato se je vdal.

Jutri, polutrušni izide v založbi Tiskovne zadruge roman Josefa Conrada

Senčna črta

ki ga je napisal mornar-pripovednik, a poslovenil Oton Župančič.

SOKOL

Petrovski Sokol. V dopisu »Ob desetletnici Sokola v Petrovčah« je pomotno izostalo ime S. Marice Vodenkove, ki je tudi ves čas poštreno vodila ženski naraščaj in ga tudi vodila na javnem nastopu 8. septembra.

Nov Sokolski dom v Sremski Mitrovici. Sokolsko društvo si je že pred leti zgradilo svoj dom ter se že lanske jeseni vselilo vanj. Gradnja je stala nad 700.000 Din. Sedaj je dovršena tudi fasada in prihodnje nedeljo bo novi dom na svečan način blagoslovljen. Velik del sredstev za lepo fasado je dal na razpolago tamkajšnji industrijač Nikola Borota.

Iz telovadnega sveta. Švicarski savez gimnastov bo praznoval 1. 1932. stoletnico plodnostnega delovanja med Švicarji. Nad 1655 društev skrbi za telesno vzgojo švicarske prebivalstva. Država podpira letno unijo z lepo vsoto nad 2 milijona Din, ki se večinoma porabi za pripranje vaditeljskih šol. — Ruski Sokol v Poznanju na Poljskem je postavil lep spomenik padlim ruskim vojakom v svetovni vojni ob prisotnosti poljskih oblasti in korporacij. — Meddržavna tekma v lahki atletiki med Nemčijo in Francijo je končala z zmago Nemcev v razmerju 89 proti 62 točkam.

Sokolsko društvo v Šoštanjju je pričelo zopet z rednim delom v vseh oddelkih. Telovadba se vrši v sledečem redu: Člani v torek in petek od 20. do 22. članice v ponedeljek in četrtek od 20. do 21., moški naraščaj v torek in petek od 18. in pol do 19. in pol, ženski naraščaj v ponedeljek in četrtek od 17. in pol do 18. in pol, moška deca v ponedeljek in četrtek od 14. do 16. ženska deca v torek in petek od 14. do 16. Pevske vaje se bodo vršile v ponedeljek in četrtek od 20. do 22., orkester pa v sredo in petek od 20. do 22. Vse brate in sestre naj se pridno in redno udeležujejo telovadbe, ker se bliža akademija, ki se bo vršila v decembru.

»Ne, prosim, Ivan, potem! Najprej pojdi, jakeč se bo shladil in krompirček!« S silo jo skuša priviti k sebi.

»Moj Bog, solnica,« — vzklikle ona, »vidiš, prevrnil si solnico. To je posledica...«

»Kaj za to,« se veselo zasmije on in jo potegne k sebi. »Sol ne pušča madežev. To ni nikakoli nesreča!«

»To pomeni nesrečo!« se brani ona. »Ali ne veš, kaj pomeni prevrnjena solnica?«

»Nerodnost!«

»Ne, to pomeni prepričanje.«

»Prepir med nama, zaljubljenca?« Ha, nisem praznovaren.«

»Jaz pa sem. Moral bi se ozirati na to.«

»Torej te ne smem poljubiti?«

»Bodi pameten, jed se bo shladila. Pojdi, pusti me!«

»Dobro, če ti je jed važnejša od moje ljubezni, te lahko tudi pustim.«

Vidno užaljen je sedel nazaj na svoj prostor in se pogledal v večerjo.

»Kako moreš tako govoriti, Ivan,« vzdihne ona tesnobno, »saj mislim samo dobro.«

»To praznovanje je že kar smešno! Kak opravek naj ima prevrnjena solnica s harmonijo dveh src? A ženske ste že take! Če vam skoči mačka čez pot, ali pa pajek...«

»Ali, Ivan...«

»Nehaj — sicer pa lahko odneseš ve-

GOSPODARSTVO

Zveza industrijcev k denarnemu položaju

Od Zveze industrijcev smo prejeli: Odbor Zveze industrijcev je v svoji 33. redni seji dne 9. oktobra t. l. razpravljal o denarnem položaju in o splošnih poslovnih prilikah. Seji je prisostvoval tudi predsednik Zemaljskega sveta industrijalcev v Zagrebu. Na podlagi temeljite razprave je odbor sklenil naslednje:

Odbor Zveze industrijcev je uverjen, da sta kraljevska vlada in Narodna banka kraljevine Jugoslavije trdno odločena vzdržati vrednost dinarja, pa naslavlja na kraljevsko vlado in na Narodno banko nujni apel, da brezpozojno vztrajata na tem stališču.

Zveza industrijcev se najodločneje izreka proti vsakemu ukrepu, ki naj omejuje obsežne plačilne obveznosti (t. j. proti moratoriju).

Sedanje pomanjkanje gotovine povzroča velike težave, katere bi mogle dovesti do resnih socijalno-političnih pojavov in stopnjama do polnega zastoja gospodarskega življenja. Nujno se mora predvsem zagotoviti gotovina, ki je potrebna za izplačilo davskih zasluzkov, potem pa gotovina za carine, prevoznino in državne davštine.

Znano dejstvo je, da mnogi zadržujejo gotovino v lastni blaginji, ne da bi zadostili svojim plačilnim obveznostim, s čimer se danje težave še povečujejo. — Odbor nujno pozivlja vsa industrijska podjetja v Sloveniji, naj ne izvršujejo novih dobav onim, ki niso poravnali zadnjih računov, oziroma niso zadostili svojim plačilnim obveznostim v okviru dogovorjenih pogojev in danih kreditov. Odbor je uverjen, da je za odzdravitev poslovnih prilik potrebno, da vsi zadostijo svojim plačilnim obveznostim.

Kakor ima industrija trdno voljo storiti vse, kar sedanjí položaj od nje zahteva, tako pričakuje, da bo Narodna banka kraljevine Jugoslavije nudila industriji ono oporo, ki je v skladu z nalogami našega emisijskega zavoda in ki je industriji neobhodno potrebna. V tem smislu naslavlja Zveza industrijcev na Narodno banko nujni apel:

1.) Narodna banka naj nemudoma zopet vzpostavi kreditne kontingente po stanju od 8. avgusta t. l.

2.) S sklenom upravnega odbora Narodne banke od 8. avgusta t. l. odredjene restrikcije kreditov naj se prekličejo.

3.) Narodna banka naj dovoljuje industriji direktne kredite proti trgovskim menicam brez bančnega žira.

O teh sklepih bo Zveza industrijcev obvestila kraljevsko vlado s prošnjo, da jih vzame na znanje ter v svojem delokrogu omaga do njih udeležitve.

== Hranilne vloge pri Poštni hranilnici so se tudi v septembru dvignile. Iz pravkar objavljenega mesečnega poročila Poštnih hranilnic za september je razvidno, da so se hranilne vloge pri tem zavodu navzlic denarni krizi tudi v septembru dvignile za 2,3 milijona Din in so dosegle 298,5 milijona Din. Čekovne vloge, ki so kakor znano prehodnega značaja in vedno kažejo večje fluktuacije, pa so v septembru nazadovale od 806,6 na 702,9 milijona Din, kar je posledica večje potrebe gotovine (čekovne vloge so le začasne naložbe gotovine, ki služijo za nakazniški promet ali izvršilo iz nakazniškega odn. virmanskega prometa). Tudi lani so čekovne vloge v septembru nazadovale za preko 30 milijonov Din. Glede stanja čekovnih računov je zanimivo, da je število čekovnih računov v septembru preokorčilo 20.000 in znaša sedaj 20.038; od tega števila odpade na Zagreb 5866, na Ljubljano 5614, na Beograd 4644, na Sarajevo 2845 in na Skopje 1069.

== Delovanje Privilegirane agrarne banke Privilegirana agrarna banka je v dobrih dveh letih, odkar je pričela posloovati (avgusta 1929) svoje delovanje z uspehom razširila, tako da ima danes (po najnovšem stanju od 30. septembra t. l.) plasiranih v posojilih in kreditih že 747,2 milijona Din; od te vsote odpade 479,9 milijona Din na hipotekarna posojila in 265,8 milijona Din na združna posojila. Dosele je izplačala za 935 milijonov Din posojil: vrnjenih pa je bilo doslej na posojila 188 milijonov Din. Banka računa za hipotekarna posojila 7 odst. obresti (višina amortizacije je odvisna od trajanja posojila), združkam pa računa za posojila 7 odst. obresti s pozgojem, da združne ne smejo svojim članom računati več nego 9 odstotkov. Le za menična posojila znaša obrestna mera 10 odstotkov.

== Čekoslovaška vlada dovolila uvoz 370 vagonov jugoslovenske pšenice. Lidove Noviny« od 8. t. m. poročajo, da je prišlo do nesporazuma pri uvozu jugoslovenske žita. Jugoslovenci se pritožujejo, da komišija, ki dovoljuje uvoz, ne daje uvoznih dovoljenj

črno ven. Ne bom več jedel.«

»Zakaj ne maraš več? Pravkar si še trdil, da ti izvrstno tekne?« ga vpraša vsa začudena.

»Dokler nisi prevrnila solnice — in da veš, jakeč je mnogo preslan in...«

»To ni res!«

»Kaj ni res?«

»Da bi bila jaz prevrnila solnico. Sram te bodi, Ivan. Sam veš...«

»Vem, da si bila ti vzrok, da se je solnica prevrnila. Ali morda tajiš?«

»Jaz? Vzrok?« Vsa je zardela od razburjenja. »Tu se pa že vse neha. Zdej hočeš še name zvaliti krivdo...«

»Mar hočeš tajiti, da si se branila, ko sem te hotel poljubiti?«

»Ti si prevrnil solnico!«

»Ti si se branila!«

»Ti si kriv, da...«

»Zaradi tebe se je prevrnila solnica!«

»Ti si prevrnil solnico!«

»Vraga vendar! Če nočeš, da še kaj prevrnem, kar molči!«

»Ti si...«

»Molči, ti rečem, če ne...«

Tedaj se ona zgrudi v naslanjač in zaihti. On vstane in s trdimi koraki odhiti v svojo delovno sobo. Glasno zaloputne vrata za seboj.

»To je tvoja ljubezen.« zaječi ona in ihtenje postane glasnejše.

»Neumne babe s svojim praznovanjem!« godrnja on v sosednji sobi.

in s tem onemogoča uvoz. V tem vidijo kršitev trgovske pogodbe, sklenjene v letošnji pomladi. V tej zadevi je jugoslovenska vlada v zadnjih tednih posredovala pri češkoslovaški vladi. Pri tem se je z jugoslovenske strani naglašalo, da bi Jugoslavija lahko sestavila podobno komisijo, ki bi omejevala uvoz industrijskih izdelkov v Jugoslavijo. Ta sporna vprašanja je včeraj znatno pomirila odločitev gospodarskih ministrov, da se lahko uvozi 450 vagonov jugoslovenske pšenice, zadržanih v bratslavskem pristanišču, in da se za oktober dovolji uvoz 5500 vagonov inozemskega žita. Na tem uvozu bi bili deležni največ Jugoslavija in Rumunija. Komisija za dovoljevanje žitnega uvoza je že izvršila odlok gospodarskih ministrov. S češkoslovaške strani se pri tem opozarja, da tudi nj v interesu jugoslovenskih izvoznikov, če bi prišlo na češkoslovaški trg nazlo tako velike množice žita, ker bi to povzročilo obhuten padec cen.

== Eksekutivna prodaja bencina. Na ljubljanski borzi je bilo včeraj eksekutivno prodanih 45 ton bencina za avtomobile (745, plačilo v 30 dneh) po 725 Din za 200 kg franko vagon (cisterna) Ljubljana, glavni kolodvor.

== Konkurz je razglašen o imovini Karla Thiela, tretova v Mariboru (upravniki mase Anton Fabijan, višji davčni upravitelj v pokroju v Mariboru; prvi zbor upnikov pri okrožnem sodišču v Mariboru 22. oktobra ob 10. oglašitveni rok do 31. oktobra, ugotovitveni rok 3. decembra ob 10.).

== Konkurz je razglašen o imovini zapuščine po pokojnem Vinku Blatniku, bivšem posestniku v Ježenju št. 33, zastopani po zapuščinskem ovrhniku dr. Fr. Hoiniku, odv. v Mariboru (upravniki mase Fr. Jalešek, posestnik in župan v Ježenju; prvi zbor upnikov pri okrožnem sodišču v Mariboru 22. oktobra ob 11. oglašitveni rok do 31. oktobra, ugotovitveni rok 3. decembra).

== Potrjena je prisilna poravnava v konkurni med prezidatko Ljuzko Vodlakovo, trgovko na Polzeli, in njenimi upniki za 22 odst. njihovih terjatev, plačiljivih v 60 dneh.

== Sadje, namenjeno za sadni sejem, ki bo od 25. do 27. t. m. na velesejstvišču v Ljubljani, mora biti zrelo, skrbno obrabeno, brez madeža, ločeno na sortah in pravilno vloženo v ameriške zabojke, ki jih dobi vsak udeleženec pri Sadijskem in vrtnarskem društvu v Ljubljani brezplačno, ako se do 12. t. m. prihlasi in zabojke naroči. Vsakdo naj prijavi in navede koliko sadja (koliko zabojev no 20 kg) bo razstavil in koliko takega sadja ima še doma v zalogi. Sadijari v vašem interesu je, da se v velikem številu udeležite tega sejma.

== Sadni sejem in sadna razstava. Sadni sejem, ki ga priredi v dneh od 25. do 27. oktobra t. l. Sadijsko in vrtnarsko društvo na ljubljanskem velesejstvišču, bo po svoji organizaciji obnem tudi razstava sadja in to po svojem aranžmanu kakor tudi po razstavljenem sadju, ki bo enotno pakovano v zabojih ameriškega tipa, ki drže povprečno po 20 kg sadja. Na to razstavo so pripuščena jabolka iz listih vrst, ki so pri nas pripoznana kot namizno blago in ki so prišla tudi v trgovini do dobrega slovesa. Vsa prireditelja bo že po svoji vnajnosti napravila vta skrbno vzprijazne razstave. Vršila se bo v paviljonu »G«, ki obsega skupaj za več vagonov jabolk in drugega sadja.

== Prodaja drv. Direkcija šum kraljevine Jugoslavije v Ljubljani sprejema do 23. t. m. ponudbe glede prodaje bukovih drv. (Oglas in pogoji so na vpogled v Zbornici za TOI).

== Dobave. Gradbeni oddelček direktije državnih železnic v Ljubljani sprejema do 13. t. m. ponudbe glede dobave 500 komadov smolnatih bakl. (Pogoji so na vpogled pri istem oddelku). Direkcija državnih železnic Subotica sprejema do 16. t. m. ponudbe glede dobave medenine. Direkcija državnega rudnika Velenje sprejema do 16. t. m. ponudbe glede dobave 15.000 kg pšenične moka, 10 kg paprike, 1000 kg kave, 300 kg testenin, 1000 kg otrobov, 10.000 kg koruze, 300 kg ječmenove kaše in 1000 kg mila, do 17. t. m. pa glede dobave železa. Direkcija državnih železnic Vars sprejema do 21. t. m. ponudbe glede dobave izolacijskega materiala, 1000 komadov vijakov za les, 4 peči za kopalnice, 2000 m motovza, 1500 kg bencina, pločevine in 400 kg silicijeve žice. Direkcija državnega rudnika Kreka sprejema do 22. t. m. ponudbe glede dobave elektrotehničnega materiala, acetienskega generatorja in števec. Direkcija državnega rudnika Breza sprejema do 22. t. m. ponudbe glede dobave elektrotehničnega materiala.

== Dne 21. t. m. se bo vršila pri direkciji državnih železnic v Zagreju ofertalna licitacija glede dobave telegrafsko-telefonskega materiala. (Predmetni oglasi so na vpogled v Zbornici za TOI).

== Dobave. Direkcija državnega rudnika Banjaluka sprejema do 15. t. m. ponudbe glede dobave orodja, 600 kg masti za jamske vozike in 150 kg cunj za čiščenje. — Direkcija državnega rudnika Senjski Rudnik sprejema do 19. t. m. ponudbe glede dobave delov za jamske vagončke in glede dobave zavor. Direkcija državnega rudnika Velenje sprejema do 19. t. m. ponudbe glede dobave lesa. Direkcija državnih železnic v Subotici sprejema do 13. t. m. ponudbe glede dobave 1800 kg krp za čiščenje in 20.000 kg katrana, do 15. t. m. glede dobave 2000 komadov metel in 500 komadov krtač za ribanje, do 17. t. m. pa glede dobave 2991 m² jutinega platna. (Predmetni oglasi so na vpogled v Zbornici za TOI).

== Dobave. Direkcija državnega rudnika Banjaluka sprejema do 15. t. m. ponudbe glede dobave orodja, 600 kg masti za jamske vozike in 150 kg cunj za čiščenje. — Direkcija državnega rudnika Senjski Rudnik sprejema do 19. t. m. ponudbe glede dobave delov za jamske vagončke in glede dobave zavor. Direkcija državnega rudnika Velenje sprejema do 19. t. m. ponudbe glede dobave lesa. Direkcija državnih železnic v Subotici sprejema do 13. t. m. ponudbe glede dobave 1800 kg krp za čiščenje in 20.000 kg katrana, do 15. t. m. glede dobave 2000 komadov metel in 500 komadov krtač za ribanje, do 17. t. m. pa glede dobave 2991 m² jutinega platna. (Predmetni oglasi so na vpogled v Zbornici za TOI).

== Dobave. Direkcija državnega rudnika Banjaluka sprejema do 15. t. m. ponudbe glede dobave orodja, 600 kg masti za jamske vozike in 150 kg cunj za čiščenje. — Direkcija državnega rudnika Senjski Rudnik sprejema do 19. t. m. ponudbe glede dobave delov za jamske vagončke in glede dobave zavor. Direkcija državnega rudnika Velenje sprejema do 19. t. m. ponudbe glede dobave lesa. Direkcija državnih železnic v Subotici sprejema do 13. t. m. ponudbe glede dobave 1800 kg krp za čiščenje in 20.000 kg katrana, do 15. t. m. glede dobave 2000 komadov metel in 500 komadov krtač za ribanje, do 17. t. m. pa glede dobave 2991 m² jutinega platna. (Predmetni oglasi so na vpogled v Zbornici za TOI).

== Dobave. Direkcija državnega rudnika Banjaluka sprejema do 15. t. m. ponudbe glede dobave orodja, 600 kg masti za jamske vozike in 150 kg cunj za čiščenje. — Direkcija državnega rudnika Senjski Rudnik sprejema do 19. t. m. ponudbe glede dobave delov za jamske vagončke in glede dobave zavor. Direkcija državnega rudnika Velenje sprejema do 19. t. m. ponudbe glede dobave lesa. Direkcija državnih železnic v Subotici sprejema do 13. t. m. ponudbe glede dobave 1800 kg krp za čiščenje in 20.000 kg kat

Iz življenja in sveta

Čudoviti otroci

Zanimivi izsledki modernega psihološkega raziskovanja

Čudovitih otrok je bilo v vseh časih dosti in že naštevane njihovih imen bi napolnili celo knjigo. Med njimi pa so le posamezni, ki so obdržali tudi pozneje, kar so obetali v svoji mladosti: Dürer, Mozart, Beethoven itd. Slavni matematik Gauss je v devetem letu v trenutku seštel vsoto vseh števil od 1 do 100. Pascal je z desetim letom ustvaril svojo akustično teorijo, s petnajstim svojo slovito razpravo o konjenem rezu. V novejšem času je vzbujal veliko pozornost poljski deček Rzeszewski, ki je presenečal s svojimi šahovskimi partijami najboljših mojstrov. Naša doba pa ima še stotine genialnih otrok v vseh področjih.

Nemška privatna docentka dr. Frančiška Baumgarten-Tramer je pred kratkim izdala knjigo, v kateri se bavi z devetimi čudovitimi otroci iz novejšega časa, in sicer jih obravnava bolj s stališča, kakšni so kot otroci, nego kakšni so kot čuda. Te otroke, ki so danes deloma odrasli, opazuje že deset let. So to: osemletna plesalka (navedba velja za 10 let nazaj), osemletni šahovski čudežnik, šestletni pianist, devetletna pianistka, enajstletni violinist, štirinajstletna violinistka, trinajstletni dirigent, desetletna risarka in šestletni geograf.

Zanimivo je, da so vsi ti otroci imeli veliko veselja do svoje umetnosti in da so z njo radi nastopali, pa brez treme. Stremeli so za tem, da se v njej izpopolnijo, da bi mogli čim bolj pomagati svojim družinam. Tako je zahteval mladi violinist jokaje, naj mu priskrbe boljšega učitelja, mamec: »Trilček ne znam dobro igrati in vendar moram skrbeti za svojo družino. Prof. B. je izbran učitelj za trilček.« Ne-

navadna, dozorela resnoba se meša čudovito s popolnoma otroškimi potezami v njih značaju.

Svojim staršem so čudežni otroci zelo vdani, omenjena deveterica je vsaj spadala v tem pogledu v celoti med vzgledne otroke. Seveda ne gre te ugotovitve posplošiti, a izjeme so redke.

Starejši čudovitniki so kazali že močne znake znane »umetniške zavisti«. Imeli so razne hude izkušnje z ljudmi in to jih je v nekaterih primerih dovedlo celo do zagnjenosti in sovraštva napram ljudem.

Inteligentni poskusi so pokazali, da ta deveterica nikakor ni bila enostransko obdarjena. Njih inteligentna stopnja je bila razen v enem primeru nenavadno visoka. Violinistka je tudi izborna risala, pianistka je bila dobra matematikarica, plesalka je kazala znatno nadarjenost za filozofijo. Pianistka je pri neki inteligentni skušnji odgovarjala neprimerno bolje nego stotine tri do štiri leta starejših otrok; šahovski čudežnik se je v 4 minutah naučil 40 števil na pamet, in sicer točno po vrstnem redu, v katerem so mu jih povedali.

Pokazali pa so se seveda tudi presenetljivi nedostaki. Mali violinist ni bil sposoben zviti kosa žice v najpreprostejšo geometrično obliko. Šahist ni znal razločevati najpreprostejših novcev, živeli in rastlin. Telosno so bili otroci skoraj vsi dobro razviti.

Tudi pri njih se je pokazala tista resnica, da čudežniki v poznejših letih odpovedo. Le nekateri med njimi kažejo še danes izrazito nadarjenost za svojo stroko, a le pianistka je postala med mednarodno priznana umetnica.

Novi poveljnik angleške atlantske mornarice

Admiral Kelly,

ki je bil imenovan za vrhovnega poveljnika angleškega atlantskega vojnega brodovja. Kakor znano, je moral njegov prednik odstopiti zaradi uporniškega gibanja med mornarji.

PODLIMBARSKEGA

Gospodin Franjo

je roman sočutja in ljubezni do Bosancev ter obtožbe avstrijskega predvojne nasilstva. Šele v naši novi državi je mogel iziti v celoti.

Glavobol pospešuje delavnost

Londonski zdravnik dr. Geoffrey Haylock je nastopil z nepričakovano trditvijo na podlagi svojih dolgoletnih raziskovanj, da tovarniške delavke baš v tistih dneh več dela opravijo, kadar jih muči glavobol.

Kako je prišel dr. Haylock do tega zaključka? V tvornicah, kjer je vršil svoja opazovanja, je morala vsaka delavka, preden se je spravila k delu, zabeležiti na posebno listo, kako se ta dan počuti in zlasti če jo glava boli. Ob koncu tedna so primerjali te zabeležke z delovnim uspehom posamezne delavke in so ugotovili, da je bil ta uspeh tem večji, čim česče jo je v tej dobi bolela glava.

Haylock navaja za ta pojav dve pojasnili. Prvič se zveza z glavobolom manj zanima za svojo okolico, manj klepetaja in je zato bolj koncentrirana v svoje delo. Drugič ji daje ta koncentracija še najbolj pozabiti na bolečine.

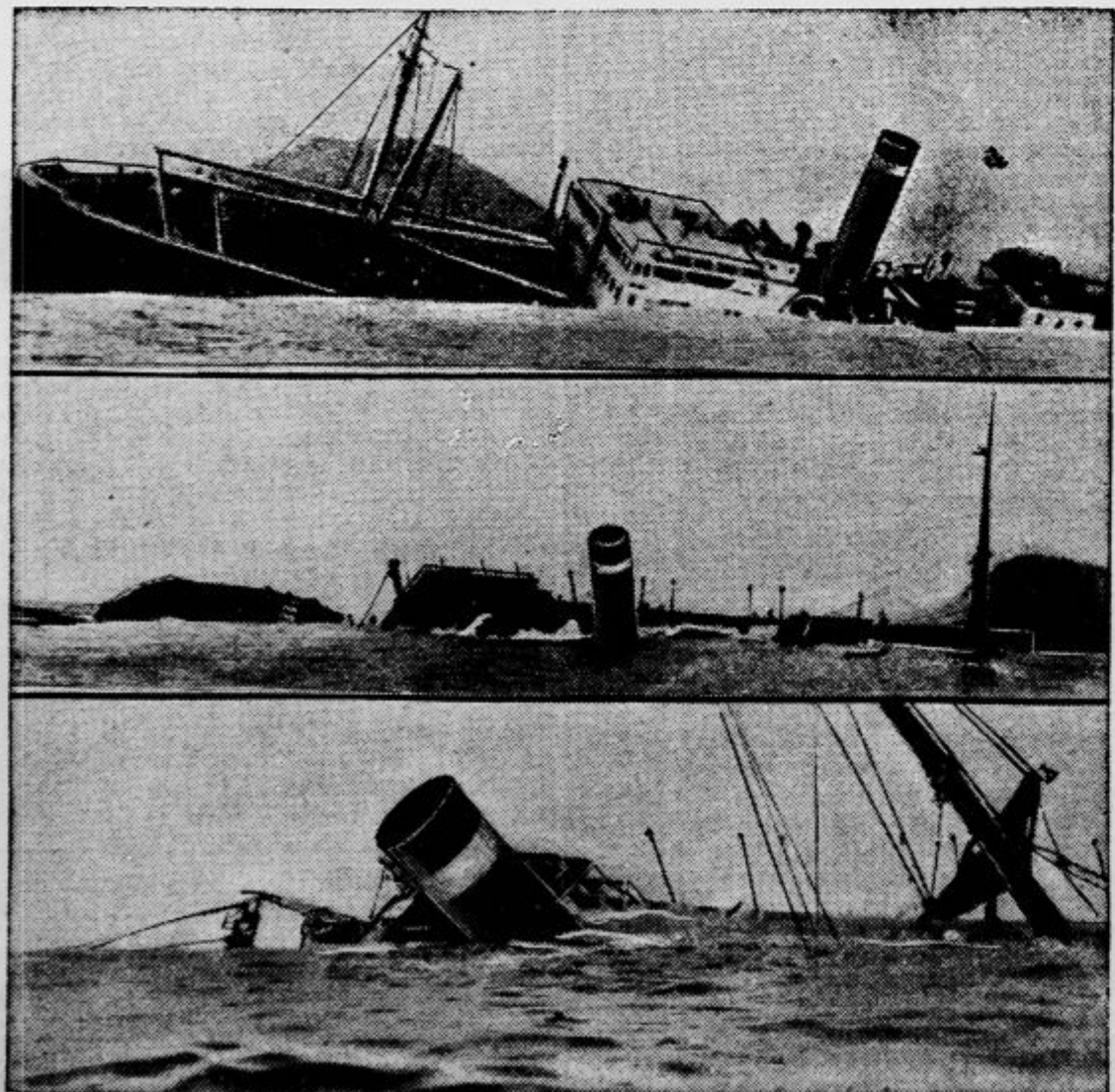
Ali je Haylock preizkusil svojo teorijo tudi na sebi in kako se mu je obnesla — tega ne pove.

Pred rešitvijo nemške vladne krize

V novi Brüningovi vladi naj bi bila tudi državni tajnik Zweigert (levo) in prof. dr. Warmbold (desno), bivši poljedelski minister v Stegwaldski pruski vladi (1921).

Ladja se potaplja

Slike kažejo potapljanje parnika »Columbia«, ki se je ponesrečil ob otoku Sv. Marjete pri mehiški obali. Na parniku je bilo 234 potnikov, ki pa so se rešili.

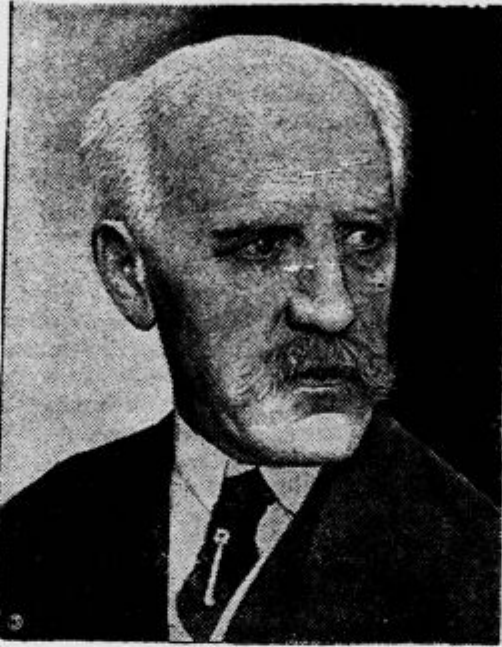
Zakaj smo lačni?

Prazen želodec nikakor ni vzrok lakotnega občutka, kakor običajno mislimo, kajti želodec je že 2, 3 ure po jedi prazen, a še dolgo ne čutimo glada.

Z zanimivim eksperimentom so skušali dognati vzroke za občutek glada. Poskusna oseba se je najedla nekakšne kaše, ki ni imela nobene redilne snovi v sebi, a navzlic temu, da je bil želodec napolnjen, občutek glada ni izginil. Izginil pa je takoj, ko so ji vbrizgnili zadostno količino groznega sladkorja. Sladkor je prehajal v kri in pri določeni koncentraciji je izzval občutek nasičenosti.

Torej pomeni, da je samo pomanjkanje redilnih snovi v krvi vzrok, da čutimo lakoto. Ta občutek izgine z zadostno količino redilnih snovi v krvi, kar si moremo razlagati tako, da povzročajo te snovi v krvi dražljaj na posebne živčne stanice, ki izzovejo s svoje strani občutek nasičenosti.

70letnica Nansenovega rojstva

Danes pred 70. leti se je rodil na Store Frøenu pri Oslu norveški polarni raziskovalec Fridtjof Nansen (umrl lani). »Bil je prvi, ki je »prepotoval« Groenland (1888). Leta 1893. je odrinil z ladjo »Fram« na svojo znamenito pot proti severnemu tečaju. V marcu 1895. je dosegel 86° 13' najvišjo do tedaj doseženo zemljepisno širino. Pozneje se je posvetil predvsem oceanografiji. Po svetovni vojni si je pridobil velike zasluge za povratek vojnih ujetnikov, leta 1921.—1922. pa je vodil pomožno odpravo v Rusijo, kjer je vladala lakota, za kar je bil 1922. odlikovan z Nobelovo nagrado.

Beli zamorci

V očeh belokožcev je črna, rjava, rdeča in rumena barva drugobarnih plemen še danes nedostatek in ker je okus belokožnega plemena merilo splošnemu okusu, ni čudno, da skušajo drugopolita plemena sama prilagoditi barvo svoje kože barvi belopoltega plemena.

Zamorsko pleme Lirpazrešev v Južni Afriki je baje našlo pripomoček, ki izpreminja črno kožo v belo kožo. Gre za sok neke rastline, s katerim si kožo nadrgnejo in ko jo potem izmijejo z vodo, je koža obledela, in sicer baje za trajno.

Očividci pravijo, da se v tistih krajih med domačini pojavlja vedno več belopolnih zamorcev, tako da bo na zadnje ta sok v svoji domovini še povzročil konec zamorskega plemena.

Prevrat v angleški družbi

Ze nekaj let sem je opažati, da prehajajo dame iz višje angleške družbe čedalje bolj v razne poklice. V klubskih restavracijah so nameščen kot gospodinjice, kuharice, servirke, vodijo tudi mišne čajne salone, delujejo v velikih cvetličarnah, ki enujejo zanje posebne tečaje, v katerih se uče botaničnih osnov in umetnosti cvetličnih aranžmanov, in marsikatera manipulirka, prodajalka in manekenka skriva za svojim imenom kakšno zvenečo plemenitostko ime.

Seveda ne manjka tudi v salonih za kosmetiko peerskih hčera, v novejšem času se angažirajo posebno rade tudi kot šoferke.

Najnovejši poklic za zasluzka željne plemenitostke hčere je gojenje kokoši, za katero so na posestvu lorda Mankbrettone osnovali posebno šolo z najmodernejšimi pripomočki. Gojenke prebivajo vsaka v svoji leseni kočici s slamnato streho, dvema sobama in kuhinjo. Da se prične samostojnosti, morajo same popravljati slamnato streho, pleskati stene, drgniti pod, kuhati itd.

Angleški besedni zaklad

Neki londonski statistik je izjavil, da znaša angleški besedni zaklad, včevši znatneje izraze, okroglo 100.000 izrazov. V vsakdanjem življenju pa je v rabi le majhen del vseh teh besed. Največji angleški in ameriški govorniki poznajo prilično 50 tisoč besed, pa se v vsakdanji rabi poslužujejo seveda dosti manjšega števila besed. Le malokateri pisatelji in govorniki rabijo več nego 10.000 izrazov, povprečni inteligent komaj 3000 do 4000. Shakespeare uporablja v svojih delih kakšnih 15.000 besed, Milton 8000. Sv. pismo stare zaveze vsebuje 5642 raznih besed, starogrških hieroglifov je 3000 in italijanski vokabularij vsakdanje rabe ni nič bogatejši.

Nevarni mrk

Zadnji mrk meseca ni potekel v Carigradu brez razburljivih dogodkov. Po starem turškem običaju praznovrni ljudje namreč za časa mrka streljajo v zrak, da bi prehodili pravično pošast, ki skuša po njihovem mnenju pogoltniti srebrno spremlevalko matere zemlje. Policija je privredila obsežno racijo na te ljudi, ki so streljali po vsem mestu in ogrozili s svojimi strelji mirne ljudi. Mnogo oseb je bilo aretiranih in strogo kaznovanih. Kajti moderna Turčija ne pozna nobenega respekta pred starimi vražami.

Nemiri in demonstracije v Londonu

V Londonu in v drugih angleških industrijskih mestih se ponavljajo spopadi med brezposelnimi in policijo. Slika kaže aretacijo dveh komunističnih agentinj v Londonu.

Tokio in Jokohama

Najmlajši velemesti na svetu

Za »Jutro« napisal Hans Jacob.

Jokohama, v septembru Ne gre za mesti, ki bi bili pravkar prekoračili prve sto tisoč prebivalcev in prešli v krog velemest. Gre za Tokio in Jokohama, ki ju je pred osmimi leti dotekla potresna katastrofa, kakršne ni bila prej doživela niti Japonska. Medtem, ko so zahtevali v Tokiu posebno požari in eksplozije število žrtev, ki se človeku kar upira, da bi ga povedal, so se v Jokohami zrušile hiše tako rekoč na mah. Mesto je sličilo eni sami razvalini. Kamen ni ostal na kamnu. Očividci in fotografije dokazujejo to z isto verodostojnostjo in nazorostjo in še pred tremi, štirimi leti si prišel v kup razvalin, dočim moraš danes prav skrbno iskati, da najdeš še kakšne sledove tega razdejavanja. Jokohama in Tokio so znova zgradili in zato sta najmlajši velemesti na svetu...

Ne glede na brezprimerno energijo in sposobnost, ki sta potrebni za obnovo po takšnem udarcu — Jokohama je mnogo svojega pomena odstopila Kobeju — stoji pred fenomenom, ki je v tej deželi izročil učinkovitost: preskočili so čas, uporabili so lahko vse pridobitve gradbene umetnosti, poskakali so si lahko najnovejši in najpopolnejše. Pri posamezni zgradbi in celi cesti to ne bi toliko pomenilo, a če je celo velemesto »up to date«, če se dvigne resnično kakor feniks iz pepela, tedaj kaže slika takšnega novega mesta brezprimerno združenje vsega napredka v tehniki.

Če si se čudil že v Mukdenu, v Mandžu-

Ameriški bojovniki za mir

American Legion, organizacija bivših bojovnikov na evropskih frontah, je priredila v Detroitu veliko mirovno manifestacijo. V sprevedu je korakalo nad 10.000 bojovnikov.

Ali ste že naročnik slovenske ilustrovane tedenske revije »Življenje in svet«?

Steklena cerkev

V bližini Bruslja so zgradili v čast sv. Luitgarde cerkev, ki je od temeljev do vrha vsa iz stekla. Tudi notranji okras cerkve je ves iz stekla.

Enoletna princesa Kazuko Takanomia, druga hči cesarja Hirota

vito in vredno pogleda. Novi tokijski parlament je kar najmočnejše prilagojen podobni te detriti in svoji reprezentativni svrhi, o svojevrstnem hotelu Imperialu sem že govoril v nekem prejšnjem članku, istotako svojevrstna in če se ne motim od istega zgraditelja, je palača japonskega ministrskega predsednika, ki mu daje čarovit vrt vrhu tega dvojno mičen okvir. Mestna hiša v Jokohami je mogočna, a zelo harmonična zgradba. Uporabili so najrazličnejše vrste kamna, zlasti tudi korejski marmor, kar daje posebne učinke, in zlasti upravna poslopja velebank in veletrgov so znani opremiti z veliko spretnostjo z veličastnimi prostori.

To je zunanja stran, pročelje proti svetovnemu trgu. Tu vidiš korektno oblečene gentlemene, ki vedo z nezasišanim mirom in vživnostjo, kaj v svetu velja in kaj je potrebno, da zastopaš to veljavo tudi na zunaj. Japonska zasebna hiša je ostala, kakršna je bila in nje lastnik, pa naj je podnevi zaključil svet obsegačo posle v kakšnem nebotičniku najmlajšega velemesta, je zvečer doma oblečen v kimono in sandale in je ostal, kar bo vedno: Japonec...

Iz uredniškega koša

Mejna gora. Neka ženska iz sosedne Avstrije si je tu nakupila nekoliko oblečenih blaga. Da bi ga spravila brez carine preko meje, si ga je ovila okoli telesa. A baš ko je hotela mimo avstrijske carinarnice, se ji je ovoj spustil, videti je bilo, da bo zdrsel na tla in da pojde ves zvito izmišljeni načrt po vodi. Toda ženska ni bila od muh. Sedla je kratkoma na tla in pričela na ves glas jadkati, naj jo spravijo domov. Cariniki so menili, da je pred porodom in so jo na vozu res odpeljali domov.

Vsak dan ena

Po šoli, »Ti, ali nisi ne kaže, da bodo učitelji kdaj brezposelni?«

Ali je kriva?

»Tudi meni se prileže kaj krepkega.«

Generalni ravnatelj je bil vstal. Schluter je videl, da hoče končati razgovor.

»Ali menite, da bi utegnil biti sin justičnega svetnika — —?«

SPORT

Prvenstvena tekma SK Javornik : SK Svoboda, Viš, ki bi se morala odigrati ju- ni, 11. t. m. na Rakeku, se ne igra. O tem obveščata SK Svoboda (Viš) in delegira- ni, a. Lukežič. Definitivno bo rešil dopis SK Javornika št. 135 od 8. t. m. LNP na prihodnji seji.

zizivajo se ljubljanski I. in II. razredni boki, da poslejdo do prih. seje u. o. LNP svoje predloge LNP glede načina izvedbe tekem njihovih rezerv, odnosno, da raje, če sploh žel, da bi se uvedlo prvo imovanje rezerv. Klub, ki ne bo javil P. da želi sodelovati v pr. rezerv, se smatra, da ne reflektira na to tekmo. Opozarjajo se klubi, ki igrajo tekme igriščih, ki niso zaplotena. da nastavijo kot rediteljev, kolikor je potrebnih, da drž. publiko v dovoljni oddaljenosti od črte. Proti klubom, ki tega ne bodo ovestili, bo LNP kazensko postopal. — Privata se Mo v Celju in Mariboru, da opozorita svoje odbornike, ki jih LNP dera kot delegate LNP k pods. lig. prv. mam, da takoj po tekmi pošilje kra. referat o odigrani tekmi. Nadleže mo. Mo določiti svojega služb. odbornika tem tekam, ki mora polacati pažnjo dvsem na to, da se red ne k-li ter omo- i nemoten potek tekme. Služb. odbornik

TABLE, MGAERN,
v JOT

Radio

...sma
... smo jih prejeli ustmeno in pis-
...nega, nepozabnega soproga, pre-

**DOUBLE,
MODNI KANGARN,
ŠPORTNI LEVIHOT**
za fine obleke in suknje.
Velika izbira — ugodne
cene

B. MIKLAUC
Pri škorcu — Ljubljana
Lingartjeva ul. — Medlar-
ska ul. — Pred Kofotjo.

Zahvala

Za vse izraze iskrenega sožalja, ki smo jih prejeli ustmeno in pismeno ob smrti našega iskreno ljubljenega, nepozabnega soproga, pre-skrbnega zlatega papana, gospoda

Edvarda Pirnata

Posebno zahvalo smo dolžni šefu pokojnika g. Feliksu Urbancu za njegov soc. čut za časa bolezni in ob smrti za njegovo velikodušno na-

Zahvaljujemo se gg. profesorjem drž. moš. učiteljskega in dijakom 4. l. gdm. razr. Slapškovi in njenim gojenkam, gg. pevcem za žalostinke ter vsem sorodnikom, prijateljem in znancem, ki so nepozabnega pokojnika v tako častnem številu spremlili na njega poslednji poti.

V Ljubljani, dne 9. oktobra 1931.

12638

GLOBOKO ŽALUJOČA SOPROGA Z OTROKI

